

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 17 OCTOBER 1923

No. 407

INHOUD

	Blz.
DE ONTWERP-VERDRAGEN DER DERDE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE door <i>Mr. Dr. A. M. Joekes</i>	894
Spoorwegtarieven door <i>Ir. M. H. Damme</i>	897
Werkloosheid en Emigratie in Zwitserland III (Slot) door <i>Mr. R. A. Pockema</i>	898
De Whitley-Councils door <i>H.</i>	899
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen.....	899
Loonen volgens de collectieve arbeidsovereenkomsten in een vijftal grote gemeenten in 1914, 1920, 1921 en 1923.....	901
De overproductie van petroleum.....	901
Stand der cultures en uitvoer gedurende het tweede kwartaal 1923 in Suriname.....	902
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	902
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	903—911
Geldkoersen. Effectenbeurzen. 903	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*
Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*
Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

16 OCTOBER 1923.

De geldmarkt was de afgelopen week weder buitengewoon ruim. Gewoonlijk is in het najaar de geldvraag groot en loopen de koersen regelmatig op. Begin September was dan ook reeds een verstijving van de koersen te bemerken, maar in de tweede helft van September kwam hieraan plotseling een einde en sindsdien is het aanbod iedere week groter geworden. Zelfs bij de maandswisseling was er van een vraag van eenige beteekenis geen sprake en deze berichtswEEK was het geld zoo overvloedig, dat „Call” voor 1½ pCt. werd aangeboden. Het particulier disconto liep tot 2¼ pCt. terug, terwijl de prolongatierente eveneens op 2¼ pCt. kwam.

Waarschijnlijk is de ruimere geldmarkt niet in de laatste plaats te danken aan het wegvloeiën van de gelden van den Postgirodiens.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op f 100 miljoen schatkistpapier op 22 October a.s.

Aangeboden worden drie- en zes-maands promessen en 4 pCt. schatkistbiljetten, met een looptijd van één jaar.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van

f 1,4 miljoen te zien. Deze daling betreft vnl. de Hoofdbank en is blijkbaar geheel toe te schrijven aan vermindering der credietwischen van het bedrijfsleven; het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen bleef onveranderd f 19 miljoen bedragen. De beleeningen liepen met f 3,2 miljoen terug. Deze vermindering geldt uitsluitend de effectenbeleeningen en komt voor het grootste gedeelte voor rekening van de Bijbank.

Het, renteloos voorschot aan het Rijk steeg tot f 14,9 miljoen. De zilvervoorraad der Bank blijkt met een goede f 600.000 te zijn toegenomen. De post papier op het buitenland noteert f 1,3 miljoen lager dan verleden week. De diverse rekeningen op de actiefzijde der balans vertoonen een stijging van f 9,7 miljoen.

De biljettencirculatie daalde in de afgelopen week met f 3,2 miljoen. De rekening-courant saldi blijken met f 9 miljoen te zijn gestegen. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich f 700.000 lager.

* * *

De wisselmarkt was deze week weder zeer bewogen. De wisselkoersen, welke steeds de meeste aandacht trekken, Francs en Marken, fluctueerden weder sterk. Marken kwamen in twee dagen op een vijfde van hun waarde. Franken liepen dagelijks eenige procenten op en neer en ten slotte kwam er aan het einde der week plotseling een sterk aanbod van Ponden bij. Vrijdag werd de koers reeds iets flauwer op berichten over kunstmatige inflatie-plannen in Engeland, welke echter weinig geloof vonden. Toen echter bleek, dat eenige voorname Engelsche couranten een stelselmattige campagne hiervoor opzetten, kwam er van alle zijde aanbod, zoodat de koers tot 11,52% terug liep.

LONDEN, 13 OCTOBER 1923.

Op de geldmarkt was er deze geheele week een goede vraag naar kort crediet, hetgeen Woensdag en Donderdag zelfs tot betrekkelijke krapheid leidde. Hoewel de marge klein was, bleek leenen bij de Bank of Engeland overbodig.

Voor daggeld werd tijdelijk reeds 3 pCt. betaald, maar in doorsnede kon men zijn behoefte wel voldoen tegen 2½—2¾ pCt.

In overeenstemming hiermede waren de koersen op de discontomarkt ook vaster, maar bleef de omzet beperkt.

2-mnds prima bankaccept 2¹⁵/₁₆—3 pCt.3- „ „ „ 3³/₁₆—¾ pCt.4- „ „ „ 3¼—⁵/₁₆ pCt.6- „ „ „ 3½—⁹/₁₆ pCt.

DE ONTWERP-VERDRAGEN DER DERDE INTERNATIONALE ARBEIDS-CONFERENTIE.

Nadat de eerste Internationale Arbeidsconferentie van Washington (1919) een aantal algemeene regels had opgesteld met betrekking tot de bescherming van arbeiders in de industrie, en in het daarop volgende jaar de Zeeliedenconferentie te Genua de toepassing van enkele dezer regels op zeelieden had behandeld, werd de Conferentie van 1921 geroepen om te overwegen in hoeverre dergelijke regelen, met de noodige wijzigingen, ook voor den landarbeid zouden kunnen gelden.

De aankondiging alleen reeds van het doel der derde Conferentie bracht in landbouwkringen, in het bijzonder in Zwitserland en Frankrijk, beroering. Men dachtte door toedoen van de Arbeidsorganisatie inmenging in de arbeidsvoorwaarden voor landarbeiders en vreesde blijkbaar eene toepasselijkverklaring op den landarbeid van de Washingtonsche regels zonder inachtneming van de groote verschillen tusschen industrieelen- en landarbeid, een vrees overigens die noch door de voorbereidende geschriften, noch door de behandeling op de Conferenties zelf gewettigd bleek.

Op grond dat de Fransche tekst van deel XIII van het Vredesverdrag van Versailles, waarin de samenstelling en bevoegdheden der Internationale Arbeidsorganisatie zijn omschreven, op enkele plaatsen van „industrie” en „industriël” spreekt ter aanduiding van het gebied, waarop de Organisatie werkzaam kan zijn, en de landbouw er niet uitdrukkelijk in wordt genoemd, bepleitte men nu, dat de Arbeidsorganisatie niet bevoegd was haar bemoeiing uit te strekken tot den landarbeid.

De Fransche Regeering maakte zich tot tolk van deze strooming in een schrijven aan den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau, waarin zij den wensch te kennen gaf de onderwerpen op den landbouw betrekking hebbende van de agenda der Conferentie af te voeren. Zij beriep zich daarbij in de eerste plaats op het verschil in klimaat, bevolking en economische omstandigheden, waardoor slechts vage formuleeringen mogelijk zouden zijn en verder op de omstandigheid, dat, nu de oorlog verschillende landstreken verwoest had, alles in het werk gesteld moest worden om de productiviteit te verhoogen, zoodat de tijd voor het nemen van „internationale proeven” op dit gebied ongeschikt was.

Behartigenswaard als deze opmerkingen op zich zelf mogen zijn, schijnen zij weinig afdoende als argumenten eensdeels tot uitsluiting van de bevoegdheid der Arbeidsorganisatie, anderdeels om niet te overwegen in hoeverre de sociale wetgeving ook op landarbeiders toepasselijk kan worden verklaard.

Nadat de Conferentie naar aanleiding van het Fransche bezwaarschrift met groote meerderheid van stemmen de vraag, of zij bevoegd was regelen op te stellen voor den landarbeid, bevestigend had beantwoord, werd nochtans één der landbouwonderwerpen, de beperking van den arbeidsduur in den landbouw, van de agenda afgevoerd, omdat bij de stemming daarover geen $\frac{2}{3}$ meerderheid zich vóór het behoud van dat punt op de agenda uitsprak, zoodat volgens artikel 402 van het Vredesverdrag vereischt is, in het geval, dat eene Regeering tegen de plaatsing van eenig onderwerp op de agenda bezwaar heeft gemaakt. De tegenstemmers bestonden deels uit afgevaardigden, die in het algemeen tegen inmenging van de Conferentie in landarbeidsaangelegenheden gekant waren, deels uit hen, die meenden, dat in het stadium, waarin men zich bevond, een regeling van wezenlijke beteekenis ten aanzien van dit onderwerp niet vastgesteld zou kunnen worden, mede wegens de omstandigheid, dat de nationale wetgevingen op dit punt nog te zeer in een staat van voorbereiding verkeerden.

De andere landbouwonderwerpen evenwel (midde-len ter voorkoming van werkloosheid, bescherming van vrouwen en kinderen, technisch landbouwonderwijs, huisvesting van landarbeiders, recht van vereeniging en vergadering, verzekering tegen ongevallen, ziekte, invaliditeit en ouderdom) bleven op de agenda gehandhaafd.

De bevoegdheid der Arbeidsorganisatie met betrekking tot aangelegenheden den landarbeid betreffende is sindsdien bevestigd door het Permanente Hof van Internationale Justitie, in een „avis consultatief”, uitgebracht naar aanleiding van een verzoek der Fransche Regeering aan den Raad van den Volkenbond om dit vraagpunt aan het Hof voor te leggen. Het Hof overwoog daarbij o.m., dat het woord „industrie” en het Engelsche „industry” taalkundig een ruime beteekenis heeft, waaronder ook de landbouw is te begrijpen, en dat het geheele deel XIII van het Vredesverdrag van Versailles in zoo algemeene termen over regeling van arbeidsvoorwaarden spreekt, dat voor uitsluiting van den landarbeid van de competentie der Internationale Arbeidsorganisatie geen grond is.

Naast de hierboven vermelde landbouwonderwerpen behandelde de Conferentie van 1921 o.a. de bescherming van arbeiders tegen de gevaren van het gebruik van loodwit in verfstoffen, den wekelijkschen rustdag in industrie en handel, en de bescherming van jeugdige personen aan boord van schepen.

De behandeling dezer onderwerpen heeft geleid tot de aanneming van zeven ontwerp-verdragen nevens acht „aanbevelingen”.

Deze ontwerp-verdragen zijn bij Koninklijke Boodschap van 15 Mei jl. (Gedrukte Stukken Tweede Kamer 1922/23 No. 456) aan de Tweede Kamer voorgelegd.

De Regeering stelt in de begeleidende wetsontwerpen voor, vier der ontwerp-verdragen goed te keuren, ten aanzien van twee der ontwerp-verdragen — die betreffende het gebruik van loodwit in verfstoffen en betreffende de toepassing van den wekelijkschen rustdag in de industrie — de Kroon te machtigen t.z.t., nadat de Nederlandsche wetgeving daarmede in overeenstemming zal zijn gebracht, tot de bekrachtiging over te gaan, terwijl zij in één der Memories van Toelichting mededeelt bezwaar te hebben tegen toetreding tot het ontwerp-verdrag betreffende den leeftijd, waarop kinderen mogen worden toegelaten tot arbeid in den landbouw.

De vier eerstbedoelde ontwerp-verdragen betreffen:

1. de verzekering van het recht van vereeniging en vergadering voor landarbeiders op denzelfden voet als voor industrie-arbeiders;
2. de uitstrekking van de ongevallenverzekering tot de landarbeiders;
3. het arbeidsverbod voor jeugdige personen beneden 18 jaar als tremmer of stoker aan boord van zeeschepen;
4. de verplichting tot jaarlijksche keuring van jeugdige personen beneden 18 jaar werkzaam aan boord van zeeschepen.

De onder 1 en 2 genoemde beginselen vinden in Nederland reeds toepassing, wat de ongevallenverzekering in den landbouw betreft, door de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922.

De toepassing van de onder 3 en 4 genoemde beginselen, die de zorg voor de jeugdige personen op zee ten goede komen, vereischt slechts de vaststelling van eenige uitvoeringsvoorschriften van niet verre strekking.

De Regeering kon daarom deze vier ontwerp-verdragen zonder meer ter goedkeuring voordragen.

De behandeling van het loodwit-vraagstuk heeft op de Conferentie van Genève tot heel wat strijd — in vreedzamen zin en zonder het nemen van „panden” — aanleiding gegeven. De werkgeversgroep en de vertegenwoordigers van eenige lood-produceerende

landen (Spanje, Canada, Australië) wenschten zoo weinig mogelijk beperking van het gebruik van loodwit; de arbeidersgroep, gesteund door een ander deel der Regeeringsvertegenwoordigers zagen gaarne, naar het voorbeeld van Frankrijk, een verbod uitgevaardigd voor het gebruik van loodwit in verfstoffen wegens het gevaar voor loodvergiftiging en de daaruit voortvloeiende ellenden voor de betrokken arbeiders.

De strijd eindigde met een compromis, dat in een ontwerp-verdrag belichaamd werd, en ten slotte met navoeg algemeene stemmen werd aangenomen.

Volgens het ontwerp-verdrag verbinden zich de staten, die het ontwerp-verdrag bekrachtigen, om zes jaar na de sluiting van de derde Arbeidsconferentie, derhalve met ingang van November 1927, te verbieden:

a. het gebruik van loodwit bij het schilderen van binnenwerk (met uitzondering van spoorweg- en industriegebouwen, door de bevoegde overheid aan te wijzen na raadpleging van de vakorganisaties van werkgevers en van arbeiders);

b. de tewerkstelling van vrouwen en jeugdige personen in het schildersbedrijf, waarbij loodwit gebruikt wordt, wat de jeugdige personen betreft voor zoover het niet door de bevoegde overheid wordt toegestaan ten behoeve van de vakopleiding.

Daarnevens zijn maatregelen voorzien tot het tegengaan van het gevaar uit het gebruik van loodwit voortspuitende, met betrekking tot: den vorm, waarin de verf is te gebruiken; de bevordering van de zindelijkheid; de geneeskundige, de contrôle van gevallen van loodvergiftiging en de inrichting van statistieken van ziekte- en sterftegevallen ten gevolge van loodvergiftiging.

In de Memorie van Toelichting van het betreffende dit ontwerp-verdrag ingediende wetsontwerp stelt de Regeering zich op het standpunt, dat de ontworpen regeling is toe te juichen, maar dat wegens de vereischte reglementeering van het gebruik van loodwit, die in Nederland nog moet plaats hebben, het wenschelijk is niet het ontwerp-verdrag rechtstreeks goed te keuren, doch de Kroon te machtigen om, nadat de daartoe nodige voorzieningen getroffen zijn, het ontwerp-verdrag te bekrachtigen.

Een overeenkomstig standpunt neemt de Regeering in ten aanzien van het ontwerp-verdrag betreffende den wekelijkschen rustdag in de industrie: instemming met het beginsel, maar eenig respijt vóór tot de bekrachtiging wordt overgegaan, om vóórdien de nodige wettelijke voorzieningen te kunnen treffen.

Anders staat het met het zevende der ontwerp-verdragen, dat „betreffende den leeftijd, waarop kinderen mogen worden toegelaten tot arbeid in den landbouw”, zooals het officieel heet. Volgens den titel zou dit ontwerp-verdrag dus voor den landarbeid de aanvulling zijn van de gelijknamige ontwerp-verdragen van Washington voor de industrie en van Genua voor de zeevaart. De tekst van het ontwerp-verdrag houdt echter een belangrijke afwijking in van dien der andere ontwerp-verdragen. Weliswaar bepaalt artikel 1 ook van dit ontwerp-verdrag dat „kinderen beneden 14 jaar niet in dienst mogen zijn of arbeid verrichten in landbouw-ondernemingen”, doch het voegt er de beperking aan toe: „tenzij buiten de uren voor schoolonderwijs bestemd en deze arbeid moet, indien hij plaats heeft, van zoodanigen aard zijn, dat hij hun regelmatig schoolbezoek niet kan schaden.”

Hoe ver strekt zich nu het verbod van artikel 1 uit? Is het een algemeen verbod voor kinderen beneden 14 jaar, ook voor zoover zij niet leerplichtig zijn, of is de bedoeling slechts dat arbeid van kinderen in den landbouw zal worden verboden voor *leerplichtige* kinderen? Dat dit laatste de bedoeling is geweest valt af te leiden niet alleen uit den considerans, waarvan de tweede alinea luidt: „(De Conferentie) besloten hebbende verschillende voorstellen aan te nemen betreffende den arbeid van kinderen in den landbouw tijdens de uren van verplicht schoolbezoek”, doch meer

nog uit den tekst van het ontwerp-verdrag, zooals dit door de commissie van voorbereiding is ontworpen. In dit ontwerp luidde artikel 1: „Les enfants de moins de quatorze ans ne pourront être employés ou travailler dans les entreprises agricoles employées ou privées ou dans leurs dépendances, pendant les heures où leur présence à l'école est obligatoire.” Deze tekst werd in eerste lezing door de Conferentie zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.¹⁾ De commissie van redactie, die uitsluitend tot taak heeft, de ontwerp-verdragen in den vereischten vorm te brengen, en zoo noodig de redactie der bepalingen bij te schaven, heeft den tekst vervormd in dien, welke in tweede lezing werd vastgesteld, en waarin de beperking van het arbeidsverbod tot de leerplichtige kinderen niet meer voorkomt. Den zin van het artikel te wijzigen lag kennelijk niet in de bedoeling, en zou trouwens de bevoegdheid der commissie van redactie zijn te buiten gegaan. Over de wijziging werd in de Conferentie met geen woord gesproken en het ontwerp-verdrag in den gewijzigden vorm in tweede lezing met op één na algemeene stemmen, die van den Zuid-Afrikaanschen werkgeversafgevaardigde, aangenomen.

De regeeringen van sommige landen als Duitschland²⁾ en Tsjechoslowakye,³⁾ hebben den wil voor de daad genomen en artikel 1 van het ontwerp-verdrag opgevat naar de bedoeling van het ontwerp in eerste lezing. De Nederlandsche Regeering echter heeft zich angstvallig aan de letter van het ontwerp-verdrag gehouden en artikel 1 opgevat als een verbod van arbeid van kinderen beneden 14 jaar in den landbouw tijdens de uren bestemd voor schoolonderwijs, ook voor kinderen die geen school meer bezoeken. Van dat standpunt uitgaande heeft zij overwegend bezwaar tegen de toetreding tot dit ontwerp-verdrag.

Een tweede, bijkomstig, bezwaar acht de Regeering gelegen in het feit, dat volgens artikel 2 van het ontwerp-verdrag de schooltijden zoodanig geregeld kunnen worden, dat de kinderen ten behoeve van praktische vakopleiding voor lichten landarbeid gebruikt kunnen worden, mits de geheele schooltijd niet minder dan 8 maanden per jaar bedraagt.

Van de regeling van het landbouwverlof in de Leerplichtwet kan ten hoogste twee weken per jaar aan kinderen verlof worden gegeven voor het verrichten van landbouwwerkzaamheden, zonder dat de vakopleiding hierbij een vereischte is. De Regeering meent, dat deze regeling niet met artikel 2 van het ontwerp-verdrag in overeenstemming is, hoewel de Directeur van het Internationale Arbeidsbureau van oordeel is, dat de Conferentie de „practische vakopleiding” in zoo ruimen zin heeft bedoeld, dat de Nederlandsche regeling van het landbouwverlof daarmede niet in strijd is.

Voor het eerst sinds de instelling van de Internationale Arbeidsorganisatie bevond de Regeering zich thans in de positie, dat zij een ontwerp-verdrag voor Nederland niet aannemelijk achtte, en deed zich dus de vraag voor, wat in zulk een geval moet geschieden. Het novum, met de instelling van de Arbeidsorganisatie geschapen in de internationale verhoudingen, komt in een geval als dit nog duidelijker uit, dan bij ontwerp-verdragen, die de Regeering reeds aanstonds of na de noodige wetswijzigingen, aannemelijk acht. De goedkeuring toch door de Staten-Generaal van ontwerp-verdragen verschilt nauwelijks van die, welke volgens artikel 58 der Grondwet vereischt is voor verdragen langs diplomatieken weg gesloten, zij het dat het „sluiten” van het verdrag op andere wijze, — door de aanneming op een Conferentie — geschiedt, dan bij diplomatieke verdragen. Doch een verdrag, dat de Regeering niet wenscht te aanvaarden, aan de Sta-

¹⁾ Stenografisch verslag der Conferentie I, bl. 280, II, bl. 688.

²⁾ Bulletin officiel du Bureau international du Travail 11 Juli 1923, bl. 8.

³⁾ Bulletin officiel 4 April 1923, bl. 121.

ten-Generaal te moeten voorleggen, kent onze Grondwet niet. Het is rechtstreeks een gevolg van artikel 405, lid 5, van het Vredesverdrag, volgens welke bepaling alle door de Arbeidsconferenties aangenomen ontwerp-verdragen binnen een termijn van achttien maanden na het sluiten van de Conferentie aan de bevoegde autoriteiten moeten worden voorgelegd „ten einde de aangelegenheid in een wet te belichamen, of andere maatregelen ter zake te nemen”, zooals de officieele Nederlandsche vertaling luidt.

De derde Arbeidsconferentie zelf heeft naar aanleiding van vragen, door den eersten Nederlandschen regeringsgedelegeerde Dr. Nolens gesteld, over de toepassing van artikel 405 van het Vredesverdrag van gedachten gewisseld.

De eerste der door den heer Nolens gestelde vragen luidde: „Verplicht artikel 405 van het Vredesverdrag van Versailles de leden der Internationale Arbeidsorganisatie de ontwerp-verdragen in den vorm van een wetsontwerp aan de goedkeuring van de parlementen te onderwerpen?” Volgens de toelichting tot deze vraag was Dr. Nolens van gevoelen, dat het antwoord altijd bevestigend moest luiden. De Directeur van het Internationaal Arbeidsbureau, de heer Albert Thomas, gaf als zijne meening te kennen: De ontwerp-verdragen moeten wel steeds worden voorgelegd aan de wetgevende macht, maar niet altijd behoeft dat te geschieden in den vorm van een wetsontwerp, d.w.z. met een voorstel om het te bekrachtigen, daar het van eene regeering niet te vergen zou zijn een ontwerp-verdrag ter goedkeuring voor te dragen, wanneer de afgevaardigden dier regeering op de Conferentie tegen het ontwerp-verdrag zouden hebben gestemd. In dat geval is het, evenals de Zwitsersche Regeering gedaan heeft ten aanzien van eenige der ontwerp-verdragen van Washington, volkomen geoorloofd de ontwerp-verdragen aan het parlement voor te leggen met een afwijzend advies.

Dat de vrijheid eener regeering om de aanvaarding van een ontwerp-verdrag te ontraden, zou afhangen van de vraag of de afgevaardigden dier regeering ter Conferentie vóór of tegen het ontwerp-verdrag hebben gestemd, zooals de heer Thomas opperde, schijnt niet juist en is met het karakter der ontwerp-verdragen in strijd. Deze toch komen tot stand door de aanneming met tweederde meerderheid van stemmen door de Conferentie; zij zijn voor elk der leden van de Arbeidsorganisatie niet meer of minder geldig naar gelang de regeringsafgevaardigden van een lid hun stemmen vóór of tegen het ontwerp-verdrag hebben uitgebracht. Het standpunt van den heer Thomas op zichzelf — de vrijheid der regeering om een ontwerp-verdrag aan de wetgevende macht voor te leggen met een afwijzend advies — is echter als juist te erkennen. Dit blijkt reeds daaruit, dat de door de Zwitsersche Regeering gevolgde gedragslijn voor zoover bekend door niemand als in strijd met artikel 405, lid 5, van het Vredesverdrag van Versailles is beschouwd.

Volgens het op 5 Juli uitgebrachte Voorloopige Verslag der Tweede Kamer op de ingediende wetsontwerpen zijn sommige leden eene andere meening toegeedaan. Zij zijn van oordeel, dat zoowel blijkens de slotwoorden van de betreffende bepaling¹⁾ als blijkens de geschiedenis, het voorschrift bedoelt de regeeringen te verplichten de door een Conferentie aangenomen ontwerp-verdragen aan de wetgevende macht *ter goedkeuring* voor te leggen.

Het beroep, noch op den tekst, noch op de geschiedenis, schijnt overtuigend. Een zoo bijzondere verplichting, als die door sommige leden uit artikel 405 wordt gelezen, zou om effect te sorteren — dat bleek

¹⁾ De betreffende woorden van artikel 405, lid 5, van het Vredesverdrag luiden in den Franschen tekst:

„Chacun des membres s'engage à soumettre..... la recommandation ou le projet de convention à l'autorité ou aux autorités dans la compétence desquelles rentre la matière, en vue de la transformer en loi ou de prendre des mesures d'un autre ordre.”

ook reeds in andere landen — in duidelijker woorden omschreven moeten zijn. Vast staat trouwens, dat men de nationale wetgevers vrij heeft willen laten in de beslissing het ontwerp-verdrag al of niet te aanvaarden; daarmede zou kwalijk zijn te rijmen de uitsluiting van de bevoegdheid voor de regeering, die een essentieel deel vormt van de wetgevende macht, om de aanneming van het ontwerp-verdrag te ontraden, wanneer zij daartoe termen aanwezig acht.

De geschiedenis van de totstandkoming van het artikel wijst er evenmin op, dat het de bedoeling is geweest een zoo ver gaande verplichting, als sommige leden der Kamer meenen, op de regeeringen te leggen. In het rapport toch ter begeleiding van haar ontwerp, geeft de commissie, die met de voorbereiding van deel XIII van het Vredesverdrag van Versailles belast is geweest, na melding gemaakt te hebben van het aanvankelijk verder reikende Britsche voorstel, aldus de slotsom weer, waartoe zij op dat punt na rijp beraad gekomen is:

„Chaque Etat s'engage à le (le projet de convention ou la recommandation) *communiquer* dans le délai d'un an aux autorités compétentes en vue de faire adopter toutes mesures nécessaires, d'ordre législatif ou autres. Si aucun acte législatif ou autre ne vient rendre applicable une recommandation de cet ordre, ou si un projet de convention n'est pas accepté par les autorités compétentes intéressées, l'Etat en question se trouve dégagé de toute obligation.”¹⁾

Het — door ons gecursiveerde — woord „communiquer” in dezen zin is volkomen neutraal en duidt er evenmin als de slotwoorden der aangehaalde passage op, dat het de bedoeling is geweest aan de regeeringen den plicht op te leggen de ontwerp-verdragen in ieder geval ter goedkeuring voor te dragen.

Voor een ontwerp-verdrag, waarvan de regeering de aanvaarding onraadzaam acht, kan zij bezwaarlijk een wetsontwerp indienen; een wetsvoorstel toch met eene toelichtende memorie, waarin de aanneming van het voorstel wordt ontraden, is een tegenstrijdigheid op zichzelf. De overlegging nu van het ontwerp-verdrag betreffende den minimum-leeftijd van kinderen in den landbouw is in dezen vorm geschied, dat het ontwerp-verdrag, zoowel in de authentieke Fransche en Engelsche teksten als in Nederlandsche vertaling, is gevoegd bij de Memorie van Toelichting tot het eerste der ingediende wetsontwerpen, in welke memorie een kort overzicht wordt gegeven van de verrichtingen der derde Arbeidsconferentie en waarin tevens de redenen zijn uiteengezet, waarom de Regeering tegen aanvaarding van het ontwerp-verdrag betreffende den minimumleeftijd in den landbouw bezwaar heeft.

De hierboven medegedeelde loop van zaken met betrekking tot de vaststelling van artikel 1 van dit ontwerp-verdrag toont, dat de werkwijze der Arbeidsconferentie zooals zij tot nog toe geweest is, onvoldoende gelegenheid laat voor eene rustige bestudering van voorgestelde teksten, voordat deze definitief worden aangenomen. In dat opzicht is verbetering te wachten van de wijziging, die, althans voor de behandeling van belangrijke ontwerp-verdragen, in het vervolg zal worden toegepast en volgens welke de vaststelling van den definitieven tekst eerst zal geschieden op een Conferentie na die, waarop de tekst in eerste lezing is aangenomen, zoodat de leden inmiddels gelegenheid zullen hebben het ontwerp-verdrag nader te bekijken en daarover hunne opmerkingen te maken.

Het ontwerp-verdrag betreffende den minimumleeftijd van kinderen in den landbouw toont tevens aan, dat het wenschelijk kan zijn wijzigingen aan te brengen in den tekst van een reeds vastgesteld ontwerp-verdrag. Op welke wijze de amendering van ontwerp-verdragen moet geschieden, is echter een probleem, dat reeds in de laatste in 1922 gehouden Conferentie besproken is, doch waarvoor nog geen

¹⁾ Procès verbaux, rapport et documents de la Commission de la Législation internationale du travail, uitgave van het Italiaansche secretariaat van de Internationale Arbeidsorganisatie. Rome, 1921, bl. 305.

oplossing is gevonden, en dat wederom in de in Juni 1924 te houden Conferentie aan de orde zal komen.

Worden de met betrekking tot de ontwerp-verdragen der derde Arbeidsconferentie ingediende wets-ontwerpen aangenomen, en de noodige uitvoeringsmaatregelen getroffen, dan zullen weliswaar geen grootsche hervormingen zijn tot stand gebracht, doch in internationale samenwerking eenige nuttige stappen zijn gedaan tot verbetering van arbeidstoestanden.

A. M. JOEKES.

SPOORWEGTARIEVEN.

In de E.-S. B. van 29 Augustus j.l. is onder bovenstaand hoofd van deskundige zijde het een en ander medegedeeld geworden nopens de resultaten, die met tariefsverlaging bij de Nederlandsche en enkele buitenlandse spoorwegen zijn verkregen. Schrijver oordeelt, dat deze resultaten, wat de spoorwegontvangsten betreft, niet gunstig zijn en knoopt aan de bespreking dezer uitkomsten beschouwingen vast, die een ernstige waarschuwing tegen overijde tariefsverlagingen inhouden.

De groote directe en indirecte gevolgen, die uit wijziging in eenigerlei zin van de spoorwegtarieven voortspruiten, doen het van belang schijnen de feiten die het artikel vermeldt, voor zoover zij de Nederlandsche spoorwegen betreffen, in nog wat helderder licht te doen treden, weshalve het mij veroorloofd zij eenige vragen tot den steller van het aangehaalde artikel te richten en een enkele opmerking daaraan vast te knopen.

De heer Van Meerbeke deelt mede, dat de gedeeltelijke weder-invoering der buurtverkeers-tarieven weinig bevredigende gevolgen heeft gehad, omdat de vervoersvermeerdering van 30 pCt., die, naar hij opgeeft, noodig was om dezelfde opbrengst als in 1922 te verkrijgen, slechts op enkele van de betrokken baanvakken is bereikt.

Waar de schrijver in het vervolg van zijn artikel met zooveel nadruk de opvatting bestrijdt, als zoude een verhooging of verlaging van de tarieven steeds door een vermindering of een vermeerdering van het vervoer in dezelfde verhouding gevolgd worden, daar mag hier de opmerking gemaakt, dat het door hem gelegde eenvoudige verband tusschen verkeersomvang en tariefwijziging evenmin zonder meer kan aanvaard worden.

De vaststelling van den invloed van tariefswijzigingen op het spoorwegverkeer is reeds in normale tijden een zeer ingewikkeld en moeilijk vraagstuk en in abnormale tijden is het dat zeker in sterk verhoogde mate. Terecht wijst de schrijver van het hier besproken artikel er op, dat de omvang van het vervoer nauw samenhangt met de *verkeersbehoefte*, en dat deze behoefte door talrijke factoren wordt beheerscht. Tariefsverlaging beïnvloedt die behoefte op tweeërlei wijze. Eensdeels vergroot zij de behoefte door het scheppen van gunstiger economische verhoudingen, anderdeels verruimt zij de grens, waarbinnen bevrediging van verkeersbehoefte mogelijk is, hetgeen zich demonstreert in eenene toeneming van verkeer, die op haar beurt de behoefte doet toenemen. De bijzondere verlagingen, waarvan de resultaten hier besproken werden, oefenen vermoedelijk slechts in laatstbedoelden zin invloed van beteekenis uit. Indien nu die invloed onmiddellijk in vollen omvang intrad of de verkeersbehoefte eene constante grootte was, dan zou de vaststelling der resultaten van tariefswijziging niet moeilijk zijn. Geen van beide is echter het geval. De verruiming der grenzen geschiedt geleidelijk en intusschen wijzigt zich, mede onder den invloed van nog talrijke andere factoren, de verkeersbehoefte.

De eerste vraag die rijst is dus deze: kan men, gegeven de traagheid, waarmede de bovenbedoelde verruiming der grenzen vindt, wel van onbevredigende resultaten spreken, alleen omdat in den

korten sinds invoering van het verlaagd tarief verlopen tijd het verkeer geen alle tegenwerkende invloeden overschaduwende en aan de verlaging evenredige vlucht heeft genomen?

Een tweede vraag is of over de verandering, die inmiddels de verkeersbehoefte heeft ondergaan, niet wat meer licht kan worden ontstoken, dan in het artikel is geschied. Over die verandering wordt wel iets gezegd, doch niet voldoende om stellige conclusies te wettigen. Er wordt vermeld, dat op de baanvakken, waar het buurtverkeers-tarief nog niet weder werd ingevoerd, de opbrengst in April en Juni 1923 ongeveer dezelfde verhouding vertoonde ten opzichte van de overeenkomstige maanden van 1922 als op de baanvakken waar die wederinvoering wel plaats vond, terwijl in Mei die verhouding niet onbelangrijk in het nadeel van laatstbedoelde baanvakken uiteenliep. Gezegd wordt dat het resultaat wel duidelijk bewijst, dat de tariefsverlaging nadeel heeft opgeleverd.

Het valt op, dat de vergelijking der opbrengstcijfers zulk een geheel ander beeld geeft dan de vergelijking der cijfers voor de vereischte en verkregen vervoersvermeerdering, gelijk het volgende staatje doet zien:

Maand	Vervoersvermeerdering			Opbrengst '23 : '22 op baanvakken met		verschil f_e
	onvol-doende	vol-doende	ver-hou-ding c:d	niet verlaagde tarieven	verlaagde tarieven	
a	b	c	d	e	f	g
April	35	5	0,14	- 13½ %	- 14½ %	- 1
Mei	30	10	0,33	+ 9½ %	- 6½ %	- 16
Juni	37	3	0,08	- 19¼ %	- 20 %	- ¼

De verkeersvermeerdering als maatstaf nemende op de wijze, waarop de schrijver dat doet, gaf de verlaging in Mei veel gunstiger resultaten dan in Juni, want de verhouding tusschen het aantal baanvakken, waarop de vermeerdering voldoende was en die waarop ze ontoereikend was om de tariefsverlaging te compenseren, was in Mei belangrijker beter dan in Juni (blijkens rubriek *d* in Mei 0,33 tegen in Juni slechts 0,08). De opbrengstcijfers benuttende in den geest van den heer Van Meerbeke¹⁾, komt men tot een tegenovergestelde conclusie, wijl uit rubriek *g* van het staatje blijkt, dat het beloop der opbrengsten in verhouding tot de overeenkomstige maand in het vorige jaar in Mei op de baanvakken met verlaagd tarief niet minder dan 16 pCt. ongunstiger was, dan op de baanvakken, waar geen verlaagd tarief is ingevoerd terwijl in Juni dat verschil slechts ¼ pCt. bedroeg. De laatste maand — en dat kan van beteekenis zijn voor de vraag of de maatregel reeds geheel heeft doorgewerkt — treedt bij de geproduceerde cijfers betreffende de verkeersvermeerdering met haar verhouding van slechts 0,08 tusschen baanvakken met voldoende en onvoldoende verkeersvermeerdering in het ongunstigste licht, terwijl zij wat opbrengst betreft, van de drie relatief de beste is, daar in Juni het verhoudingscijfer der opbrengsten over 1923 en 1922 slechts ¼ ongunstiger was voor de baanvakken met verlaagd tarief tegen 1 en 18 in April en Mei.

Ongetwijfeld wijst dit op groote onvolkomenheid, ja ontoereikendheid van de gebezigde gegevens en doet vragen naar aanvulling daarvan.

Het zou daarbij tevens van belang zijn te weten in hoeverre de bewaking van deze proefnemings — als

¹⁾ Tegen de toegepaste methode is in het algemeen aan te voeren, dat het verkeer op zeker baanvak niet zonder invloed is op dat op andere baanvakken. Als de opbrengst op een traject met verlaagd buurtverkeers-tarief een evenredig beloop met andere baanvakken vertoont, dan is het verkeer op die baanvakken blijkbaar vrij sterk gestimuleerd en dan zal zulks ook op andere baanvakken de verkeersbehoefte hebben doen toenemen. Hierop kom ik wellicht terug, als de Redactie mij na het antwoord van den heer Van Meerbeke nog eenige ruimte kan afstaan.

hoedanig de gedeeltelijke wederinvoering van het buurtverkeersstarief is te beschouwen — zich ook heeft uitgestrekt tot de exploitatiekosten, die daaruit feitelijk voortvloeien. Vermoedelijk toch ligt aan het genoemde cijfer van 30 pCt. vereischte vervoersvermeerdering mede de aanname van zekere stijging van exploitatiekosten ten grondslag en dan mag het zeker wenschelijk heeten ook die aanname aan de werkelijkheid voor zoover mogelijk te toetsen.

Ten slotte moge de vraag gesteld worden of niet, behalve het Pinkstervervoer, waarop de schrijver reeds de aandacht vestigde, andere factoren bekend zijn, die op de verkeersbehoefte op de verschillende baanvakken ongelijke invloed kunnen hebben gehad. Met name denk ik hier aan de toenemende concurrentie der autobussen, die in 1923 waarschijnlijk belangrijker groter geweest is dan in 1922 en die zich op de verschillende trajecten in zeer ongelijke mate kan hebben doen gevoelen.

Zonder te bestrijden, dat een waarschuwend woord tegen te goede verwachtingen van tariefsverlaging op zijn plaats was, meen ik, dat de stellige uitspraken van den schrijver in zake de met de getroffen maatregelen verktegen resultaten slechts overtuigend zullen kunnen werken, wanneer zij met betrekking tot vorenstaande vragen nader worden toegelicht.

Den Haag.

M. H. DAMME.

WERKLOOSHEID EN EMIGRATIE IN ZWITSERLAND.

III (Slot).

Gaarne maak ik gebruik van de gastvrijheid der redactie tot het verstrekken van eenige aanvullingen op mijn reeds in Augustus geschreven artikelen.

De exportindustrieën. Leefde men in den zomer nog in de hoop dat zich eenige opleving openbaarde, thans is het optimisme verdwenen. De vergelijking tusschen het tweede halfjaar van 1922 en het eerste halfjaar van 1923 vertoont geen vooruitgang, wel — zij het in geringe mate — het tegendeel.

In de jaarvergadering (30 Aug. 1923) van de bekende groote fabriek Brown Boveri zeide dr. Boveri, dat nog orders werden aangenomen om de arbeiders aan het werk te houden en verloop van clandestie te voorkomen. Deze industrie was volgens hem niet meer konkurrenzfähig, de loonen waren 40 pCt. boven het gemiddelde loon der andere landen en 72 pCt. boven de Fransche loonen (in goud berekend).

Hetzelfde geluid hoort men van de zijde van andere industrieën. En de leider van het Volkswirtschaftsdepartement, bondsraad Schulthess stemde daarmee in, toen hij in de vergadering van de vrijzinnig-democratische vereeniging de ongunstige positie van de Zwitsersche industrie schilderde en een warm pleidooi hield ten gunste van de wet, die voor den tijd van drie jaren de gelegenheid zou openen om doorlopende vergunning te verleen tot een 54-urige arbeidsweek.

De Roerbezetting heeft een hoogst ongunstigen invloed gehad, Duitschland — eenmaal het belangrijkste exportgebied — is als zoodanig ongeveer geheel uitgeschakeld. De uitvoer naar andere valuta zwakke landen is afnemende (Frankrijk, Italië).

Landverhuizing. Van de zijde van ons gezantschap te Bern wijst men er mij op, hoe de Zwitsers in grooten getale in andere — ook overzeesche — landen werk vinden in fabrieken, handelskantoren, banken enz. Deze Zwitsers zijn geen eigenlijke landverhuizers. Zij zijn dikwijls voor Zwitserland van hooge waarde door het vestigen van relaties enz., ook door voorlichting aan eigenlijke landverhuizers. Zij verschaffen het personeel voor geschikte onbezoldigde consuls.

Er zijn steeds jonge mannen, aan wie het eigen vaderland geen bevredigend arbeidsveld biedt, die eerst ontwakken bij het vinden van een ruim arbeidsveld elders. Bij ons werden uit hen ook mannen als Fransen

van de Putte, Cremer enz., die door hun groote kracht een machtigen stoot geven aan het bedrijfsleven in Indië en soms — zooals dezen — uitgegroeid tot volle ontwikkeling, ten slotte een stuwkracht werden binnen de eigen landpalen.

Zwitserland heeft niet het voorrecht in een ander werelddeel een eigen arbeidsveld te bezitten. Zijn krachtige en ondernemende zonen — voor zoover ook zij zich naar buiten gedreven voelen — moeten in vreemde landen werk zoeken. Zij zijn daardoor in de vreemde landen talrijker dan de Nederlanders. Men kan aannemen, dat velen ook in den vreemde hun Vaderland tot heil strekken. Echter niet allen.

In de maand Juli deed een gezelschap oud-leerlingen van het politechnicum te Zürich een studiereis naar Frankrijk. Men zag daar in vele fabrieken oud-leerlingen van voornoemde instelling in „führende Stellen”.

Men ziet in Zwitserland zijne bijzondere industrieën bedreigd door de ontwikkeling van gelijksoortige bedrijven in andere landen. Zijn het niet dikwijls Zwitsers, die deze concurrerende bedrijven grondvesten en leiden?

Zwitserland zal allicht Nederland benijden, dat voor zijne ondernemende zonen op eigen gebied een arbeidsveld heeft.

Ik las in Zwitsersche tijdschriften, dat Frankrijk als de gevaarlijkste concurrent wordt beschouwd. Tijdelijk als valuta concurrent, terwijl Duitschland als zoodanig uit het gelid is getreden. De gewichtigste factoren zijn echter van meer blijvenden aard.

Men wijst op de nieuw gebouwde fabrieken in het Noorden van Frankrijk. Het zogenaamde „herstel” zou geen herstel zijn, doch een verjonging en vernieuwing. De herrezen fabrieken zouden in hooge mate zijn verbeterde edities van de oude fabrieken, ingericht met toepassing van alle nieuwe ontdekkingen. Zij zouden beter en goedkooper kunnen werken en een voorsprong hebben ook boven de Deutsche en Engelsche nijverheid.

Mocht dit zoo zijn, zoo is dit weer een van de vele nieuwe factoren, waarmee men na den oorlog moet rekenen. Als zulk een nieuwe factor is misschien ook te beschouwen de aanvoer van Chineesche en Marokkaansche werkkrachten, welke door de Zwitsersche ingenieurs in Frankrijk werd geconstateerd. Mocht dit tot goedkooper productie voeren, dan zoude de Europeesche arbeiders in de positie komen van den „armen blanke” in Zuid-Afrika, die bij den handenarbeid niet kan concurreren tegen den kaffer met zijn geringe aanspraken en geringe behoeften.

Het intrekken van de steunregeling van 29 Oct. 1919. Deze regeling was feitelijk een uitnodiging aan iederen Zwitser, om zich als werklooze aan te melden en een uitkeering te genieten, die — althans in den beginne — veel te hoog was. Bij de toepassing golden regelen en gewoonten, waaruit voor Nederland veel viel te leeren. Toch is de regeling in haar geheel verkeerd gebleken, ook nadat zij in haar omvang is beperkt (schrapping van geheele rubrieken) en nadat de uitkeeringen zijn verlaagd. De regeling legde op den hond een last, die op den duur niet was te dragen. Zij moest dus noodzakelijk worden prijsgegeven. De werkloozen worden thans naar armenzorg verwezen met geleidelijken overgang.

De geprojecteerde steun aan de werkloozenverzekering is van veel minder omvang dan de Nederlandsche praktijk en zal waarschijnlijk weinig kosten meebrengen. Een Zwitsersch hoofdamtenaar schreef ook, dat het niet uitsluitend financieele redenen waren, die tot het verlaten van het geldende stelsel hadden geleid. De maatregel was echter noodig geoordeeld tot bescherming van de moraliteit onder het volk. De langdurige ondersteuning als werkloozen had volgens hem bij velen een zeer begrijpelijke demoralisatie gekweekt. Al mochten de meesten liever werken dan steun genieten, toch was het aantal hetwelk steun verkoos te groot en een dreigend gevaar voor het volksleven.

Waar men reeds thans naar armenzorg verwees, bleek het dat velen weder met meer ijver naar werk zochten en dikwijls ook werk vonden, veelal in een nieuw beroep. De voorloopige indrukken van de verandering warden gelukkig gunstig.

De allerlaatste berichten uit Zwitserland wijzen weder op een stijging van de werkloosheid. Een overbevolking bestaat, die één dreigend karakter kan aannemen. Men handelt dus verstandig in Zwitserland door ook den uitweg van de overzeesche emigratie te openen. Te meer daar men aan de emigranten zijn zorgende hand blijft bieden ook lang nadat zij het Vaderland hebben verlaten en zij zich in den vreemde hebben laten naturaliseeren. Men ziet noode zijn landgenooten vertrekken en tracht zoo lang mogelijk met hen in vriendschappelijke en aan beide zijden vruchtdragende betrekking te blijven.

Van *aanmoediging* van emigratie is in Zwitserland eigenlijk geen sprake. Men bepaalt zich tot *steun* en *leiding*, waar personen uit eigen drang hun heil over zee willen zoeken en gemis aan reisgeld hen zoude verhinderen aan dien drang gehoor te geven.

Men steunt daarmee een der middelen, waarnaar het volk van ouds grijpt om het kwaad der overbevolking te doen verminderen.

Zwitserland is geen heilstaat, waar alle fouten worden vermeden. Toch is het een land, waarvan veel valt te leeren. Ook waar het de hand biedt aan zijn zonen die geen werk kunnen vinden en zich aangetrokken gevoelen tot een landverhuizing naar Canada of elders.

R. A. FOCKEMA.

DE WHITLEY-COUNCILS.

Na 6 jaar te hebben gewerkt is een rapport verschenen over de werkzaamheid der „Joint Industrial Councils in England”¹⁾, beter bekend onder den naam van Whitley Councils.²⁾ Men herinnert zich, dat in 1916 onder voorzitterschap van Whitley in Engeland een commissie werd ingesteld om, zooals het in de considerans heette, „voorstellen te doen ter verbetering van de verhouding tusschen werkgever en werknemer”. De Whitley commissie begon haar werkzaamheden in oorlogstijd en was door deze omstandigheid wel eenigszins begunstigd, omdat het klasse antagonisme onder den invloed van den oorlog naar den achtergrond was verwezen. In haar eerste rapport van Maart 1917 sprak de Whitley commissie dan ook de meening uit, dat door den oorlog de gelegenheid bestond een blijvende verbetering van de betrekkingen tusschen werkgevers en werknemers te verzekeren. Uit de aanbevelingen van de commissie heeft de meeste bekendheid gekregen het voorstel om in iederen tak van nijverheid een vertegenwoordigend lichaam in te stellen van werkgevers en werknemers, „dat zich zou hebben bezig te houden met het geregeld onderzoek van de zaken, die op den vooruitgang van het bedrijf betrekking hebben, zich daarbij op het standpunt stellende van degenen die in het bedrijf werkzaam zijn voor zoover zulks met het algemeen belang zou kunnen samengaan.”

Het in den aanhef genoemde rapport wijst er op, dat er sedert 1917 totaal 73 „joint councils” zijn opgericht, waarvan evenwel aan het einde van 1922 weer 17 de werkzaamheden hadden gestaakt. Een aantal van rond 3 miljoen arbeiders is bij de nog bestaande councils betrokken.

Wij willen er aan herinneren, dat de Whitley commissie de aanbeveling deed councils van 3 soorten op te richten en wel voor iedere industrie een landelijke algemeene council, (de bovengenoemde joint council), waaronder district councils zouden staan, welke weer bedrijfscommissies voor iedere fabriek of werkplaats onder zich zouden hebben. De industrieën werden —

¹⁾ Report on the Establishment and Progress of Joint Industrial Councils, 1917—1922. H. M. Stationery Office. p. 231.

²⁾ [Verg. pag. 511 van den jaargang 1920. — Red.]

met het oog op samenstelling en werkwijze der councils — in 3 groepen gesplitst. In de eerste zijn al degenen samengebracht waarin werkgevers en werknemers volledig georganiseerd zijn, de tweede groep is gevormd uit de industrieën waarbij de organisatie de betrokkenen nog niet geheel omvat, terwijl in de laatste groep industrieën vereenigd zijn waarbij organisatie nog zoo goed als niet bestaat.

Wij noemden hiervoren het aantal councils, dat werd opgericht; het verdient echter bijzondere aandacht dat de industrieën waarbij organisatie het meest verbreid is zich nog van invoering der Whitley councils afzijdig hebben gehouden. Het meerendeel van de tot stand gekomen councils treft men aan in de hierboven genoemde tweede groep, waarbij de organisatie dus nog beperkt is.

De invoering van district-councils en fabriekscommissies, ressorteerende onder de landelijke „joint councils”, heeft nog meer moeilijkheid opgeleverd dan de instelling van deze laatste. Het rapport vermeldt het bestaan van 150 district-councils en meer dan 1000 fabriekscommissies. De verhouding van de „joint councils” met de commissies die daaronder staan is in de onderscheidene industrieën zeer verschillend. Sommige district-councils, met name die waarbij overheidsbedrijven zijn betrokken, hebben een autonoom karakter gekregen. De vaststelling van loonen en werkuren is echter vrijwel algemeen aan de landelijke councils voorbehouden.

In groote lijnen kan men zeggen, dat het werk van de landelijke councils de bepaling van loonen, werkwijze en algemeene voorwaarden omvat, natuurlijk voor zooveel dit alles aan hen wordt overgelaten. Overigens worden onderzoeken gedaan naar werkloosheid, technische opleiding, leerlingwezen en sociale voorzorg. De landelijke councils hebben zich ook met handelskwesties bezig gehouden. Zoo hebben zij medewerking verleend aan de Handelsmerken Commissie en aan den Board of Trade met betrekking tot de Safeguarding of Industries Act.

De fabriekscommissies hebben zich in hoofdzaak met gezondheids-, veiligheids- en z.g. „welfare”-vraagstukken bezig gehouden.

De „joint councils” zijn niet zonder onderscheid met succes werkzaam geweest en inzonderheid betreurt het rapport, dat de industrieën, waarvoor de door Whitley ontworpen commissies in de eerste plaats waren gedacht, het stelsel niet hebben ingevoerd.

Bij de samenstelling van commissies heeft het, bij industrieën waarvan de werknemers in verschillende vereenigingen georganiseerd zijn, dikwijls moeite gekost een verdeling der zetels te verkrijgen, inzonderheid wanneer de tegenstelling: georganiseerde vakarbeiders en gewone arbeiders bestaat. Ook leverde het soms bezwaren op uit te maken aan welke zijde het hooger personeel, indien van deze zijde het verzoek kwam om in de councils vertegenwoordigd te zijn, ingedeeld moest worden, te weten aan werkgevers- of aan werknemerszijde. Soms is de oplossing geweest, dat voor deze categorie een „cross-bench” plaats werd aangewezen, waarmee de moeilijkheid evenwel niet opgelost is.

Het rapport sluit met de verwachting, dat niet-tegenstaande alle bezwaren, die zich hebben voorgedaan, de councils zullen toonen zich blijvend gevestigd te hebben.

H.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — De prijsveranderingen in den groothandel gedurende de afgelopen maand hebben het indexcijfer weer ongeveer op dezelfde hoogte als aan het eind van Juni gebracht, zoodat de daling in Juli van 1.19 punten weder is te niet gedaan. Het laatste totaalcijfer is thans 4305, tegenover 4301 aan het eind van Juni en 4440 aan het eind van April, het hoogste in dit jaar bereikte punt. Zooals blijkt uit onderstaande —

aan The Economist ontleende — tabel is de stijging bijna uitsluitend te danken aan de weefstoffen en de tweede groep der voedingsmiddelen, daar de veranderingen in de overige groepen nagenoeg kunnen worden verwaarloosd.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1920	1344	805	1284	1216	1275	5924	269,3
„ Dec. 1921	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Spt. 1922	873½	682½	1116	699	818	4189	190,4
„ Oct. „	885	700	1150	712	813	4260	193,6
„ Nov. „	864	703	1200½	704½	811	4283	194,7
„ Dec. „	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Jan. 1923	860	711½	1205½	739	808	4324	196,5
„ Febr. „	847½	746	1201	797½	810	4402	200,1
„ Mrt. „	824	752	1178½	840	797½	4392	199,6
„ Apr. „	858	752	1199	834	797	4440	201,8
„ Mei „	869½	772½	1166½	818½	785	4412	200,5
„ Juni „	815½	773½	1177½	773½	761	4301	195,5
„ Juli „	819½	756	1115½	744½	746½	4182	190,1
„ Aug. „	828½	762½	1119	734	744	4188	190,4
„ Sept. „	823	782	1222½	732½	745	4305	195,7

De eerste groep toonde een aanzienlijk aantal veranderingen, voor het grootste gedeelte in stijgende richting, deze werden evenwel geneutraliseerd door een daling in varkensvleesch van 24 punten, na een rijzing van 20 punten in Augustus. Gerst en rijst stegen resp. 11 en 9 punten, hoewel wat het laatste betreft de oogstberichten gunstig zijn. In de tweede groep was de voornaamste verandering een stijging van 10½ punt voor boter. Rietsuiker is eveneens gestegen. De theeprijzen zetten hun opwaartsche beweging voort. Van de weefstoffen konden katoen, wol en zijde alle stijgen en wel voornamelijk zijde, met het oog op de vermindering der voorraden, welke men tengevolge van de ramp in Japan verwacht. Ruwe katoen, garen en laken zijn sterk gemonteerd, voornamelijk tengevolge van de ongunstige oogstvooruitzichten in Amerika. Ook wol noteert hooger. Vlas, hennep en jute iets lager. Van de delfstoffen-groep vertoonden ruw-ijzer en stoomkolen een verdere kleine daling; tin en lood zijn iets gestegen. De veranderingen in de diversengroep waren slechts van geringe beteekenis.

De hier volgende tabel geeft de prijsveranderingen van ieder artikel afzonderlijk vergeleken met den

stand van eind Augustus. De gemiddelde prijs gedurende 1901—'05 is hierbij gelijk 50 gesteld.

	Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +
Tarwe (btl.)	83	+ 15	Katoen (Am.)	154	+ 15	Koper	52	
„ (Eng.)	67	- 3	„ (Egypt.)	126	+ 11	Delfstoff.	732	- 15
Meel	74		Garen	148	+ 20	Hout	103	
Gerst	85	+ 11	Laken	134	+ 7	„ (Baltisch)	90	- 1
Haver	71	+ 15	„ (Eng.)	138	+ 2	„ (Amerik.)	59	
Aardapp.	75		„ (Austr.)	130	+ 8	Leder	92	
Rijst	110	+ 9	Zijde	164	+ 42	Petroleum	73	+ 1
Rundvl.	79	- 2	Vlas	111	- 5	Oliën	77	+ 2
Schapenvl.	92	+ 1	Hennep	44	- 3	Oliefzaden	63	
Varkensvl.	87	- 24	Jute	70	- 1	Talk	87	
Gran. en vl.	823	- 5	Weefstoffen	1222	+ 103	Indigo	85	- 1
Thee	148	+ 4	Ruw-Ijzer	103	- 4	Soda	14	
Koffie	90		Stalen rails	79		Rubber	75	+ 1
Rietsuiker	215	+ 5	Ijz. staven	92		Diversen	4305	+ 117
Bietsuiker	113		Kolen (st.)	132	- 4	Totaal		
Boter	99	+ 10	„ (huisbr.)	87				
Tabak	116	+ 6	Lood	109	+ 4			
And. voed. en genotm.	782	+ 19	Tin	78	+ 3			

De groothandelsprijzen zijn thans weder 67,8 pCt. boven den stand van Juli 1914 gestegen, vergeleken met 63,3 pCt. een maand geleden en 63,1 pCt. aan het eind van Juli, hetgeen het laagste punt was sedert den wapenstilstand bereikt.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1920....	233	229	209	261	230	231
December 1921....	159	180	180	164	168	170
September 1922....	151	194	181	150	148	163,5
October „....	153	199	188	154	147	166,2
November „....	150	200	195	152	148	167,0
December „....	149	200	193	152	146	166,2
Januari 1923....	149	201	196	159	146	168,6
Februari „....	146	211	195	172	146	171,6
Maart „....	143	214	191	181	144	171,2
April „....	148	214	195	180	144	173,1
Mei „....	150	220	189	176	142	172,0
Juni „....	141	220	191	167	137	167,7
Juli „....	141	215	181	160	135	163,1
Augustus „....	143	216	182	158	134	163,3
September „....	142	222	199	158	134	167,8

De laatste veranderingen hebben de tweede groep der voedingsmiddelen en de weefstoffen op een hooger peil gebracht dan zij in lang bereikt hadden. Vergeleken met eind Juni, toen het totaal practisch hetzelfde was als thans, noteeren de weefstoffen aan-

Beroepen.	Amsterdam								's-Gravenhage.							
	Januari 1914		Januari 1920		Juli 1921		Juli 1923		Januari 1914		Januari 1920		Juli 1921		Juli 1923	
	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer
Typografie { Handzetter	15,39	100	38,25	249	38,25	249	36,—	234	14,82	100	37,35	252	37,35	252	35,04	
{ Machinezetter	17,67	100	42,75	242	42,75	242	40,32	228	17,10	100	41,85	245	41,85	245	39,36	
Boekbinder	13,20	100	38,25	290	38,25	290	36,—	273	13,20	100	37,44	284	37,80	286	35,04	
Timmerman	3,13	100	7,20	230	7,52	240	7,22	230	2,94	100	7,20	244	7,52	255	7,22	
Metselaar	3,13	100	7,20	230	7,52	240	7,22	230	3,13	100	7,20	230	7,52	240	7,22	
Grondwerker	3,—	100	6,80	227	7,12	237	6,80	227	2,80	100	6,80	243	7,12	254	6,80	
Loodgieter	3,20	100	7,20	225	7,52	235	7,22	226	—	—	—	—	—	—	—	
Schilder	—	—	—	—	—	—	—	—	2,70	100	6,80	252	7,36	273	6,80	
Stucadoor	—	—	—	—	—	—	—	—	2,85	100	7,20	253	7,52	264	7,04	
Electricien (vak-arbeider)	—	—	—	—	—	—	—	—	18,24	100	36,—	197	42,75	234	38,40	
Monteur (telefoon) (vak-arbeider)	—	—	—	—	—	—	—	—	20,65	100	38,40	186	42,75	207	40,50	
Bakkersgezel 23 jaar	14,—	100	31,—	221	37,—	264	36,—	257	13,50	100	31,—	230	37,—	274	36,—	
Brouwerij-arbeider	—	—	—	—	—	—	—	—	13,50	100	31,85	236	34,50	256	34,50	
Tuinbouw-arbeider	14,—	100	—	—	30,—	214	22,—	157	—	—	—	—	—	—	—	
Koopvaardij { Matroos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
{ Stoker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

1) Volgens de collectieve arbeidsovereenkomst van 5 Januari 1914.

2) Volgens de collectieve arbeidsovereenkomst van 5 Januari 1920.

3) Dagloon in den zomer van het in het hoofd der kolom genoemde jaar.

zienlijk hooger, waartegenover staat dat de delfstoffen in nog sterker mate zijn gedaald.

Wij laten thans hieronder volgen een overzicht van de indexcijfers der groothandelsprijzen in verschillende landen (1913 = 100).

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
	(Mei)	(Apr.)	(Apr.)		(Jan.)	(Juni)	(Juli)	(Mrt.)
Decemb. 1921	147	326	594	3.585	176	172	165	209
Septemb. 1922	153	330	582	43.223	165	170	152	193
October "	154	338	601	94.492	171	169	155	191
November "	156	352	596	167.412	172	163	158	188
December "	156	362	580	205.417	175	163	155	183
Januari 1923	156	387	575	715.881	175	163	157	184
Februari "	157	422	582	677.000	181	165	155	192
Maart "	159	424	587	642.700	186	168	156	196
April "	159	415	589	823.700	187	168	156	196
Mei "	156	407	580	1.498.000	181	166	149	199
Juni "	153	411	568	3.989.800	180	164	149	198
Juli "	151	409	566	28.624.800	175	162	145	192
Augustus "	150	306.335.800	...	162	142	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

Wat Nederland betreft komt de daling gedurende Augustus in hoofdzaak voor rekening van verschillende voedingsmiddelen. Slechts thee, eieren, kaas en boter vertoonden eenigszins belangrijker stijgingen.

Datum	Algemeen index-cijfer van „the Economist“	Gem. ponden-koers over de afg. maand	Herleid algemeen index-cijfer
Januari 1914.....	119,2	12,11 $\frac{1}{2}$	119,6
December 1918.....	277,0	11,19	256,6
December 1920.....	269,3	11,31	252,1
December 1921.....	198,0	11,42	187,2
September 1922.....	190,4	11,44 $\frac{1}{2}$	180,4
October ".....	193,6	11,39	182,5
November ".....	194,7	11,40 $\frac{1}{2}$	183,8
December ".....	193,8	11,55 $\frac{1}{2}$	185,3
Januari 1923.....	196,5	11,75 $\frac{1}{4}$	191,2
Februari ".....	200,1	11,85	196,3
Maart ".....	199,6	11,89	196,5
April ".....	201,8	11,88	198,4
Mei ".....	200,5	11,83	196,3
Juni ".....	195,5	11,79	190,8
Juli ".....	190,1	11,68	183,8
Augustus ".....	190,4	11,59	182,7
September ".....	195,7	11,56	187,3

Loonen volgens de collectieve arbeidsovereenkomsten in een vijftal groote gemeenten in 1914, 1920, 1921 en 1923. — Hieromtrent geven onderstaande tabellen, ontleend aan het Maandschrift van het Centraal

Bureau voor de Statistiek, uitsluitel. Uiteraard konden slechts die loonen worden opgenomen, welke reeds in 1914 bij collectief contract werden geregeld.

Voor zoover, zegt de toelichting, boven het contractueel vastgestelde minimum-loon een eveneens bij collectieve overeenkomst vastgestelde duurtebijslag of gratificatie werd verstrekt, is deze in het in den staat vermelde loon begrepen.

Men moet, naar bekend is, deze cijfers nemen voor wat zij zijn, nl. een aanwijzing voor het verloop van het werkelijk inkomen. Reeds meer dan eens werd in dit blad betoogd, dat de eenige maatstaf voor een betrouwbare loonstatistiek, wier belang in een tijd als deze, nu de koopkracht der loonen voortdurend aan de orde is, moeilijk kan worden overschat, het uurinkomen is, dat het uurloon vaak belangrijk overtreft.¹⁾

Zoolang de loonstatistiek hier te lande echter in den droevigen toestand blijft, waarin zij thans verkeert, waarop slechts de Metaalbond en de Gemeente Amsterdam²⁾ een uitzondering maken, moet men zich behelpen met gegevens als onderstaande. De waarde dezer cijfers wordt er aanzienlijk door verhoogd, dat zij tot Juli van dit jaar zijn bijgewerkt.

De overproductie van petroleum. — Uit de cijfers samengesteld door den Geological Survey en weergegeven in de Chronicle blijkt, dat in het eerste halfjaar 1923 meer dan 337 miljoen barrels petroleum werd geproduceerd in de Vereenigde Staten. Dit cijfer komt dus uit op een jaarproductie van 674 miljoen, dat is slechts 22 miljoen minder dan de wereldproductie in 1920. Het feit, dat de invoer van ruwe olie uit Mexico van 77 miljoen barrels in het eerste halfjaar 1922 daalde tot 40 miljoen in het overeenkomstige tijdvak van 1923 wijst op veranderde omstandigheden aldaar. In de invoerdaling werd voorzien door het transport van 20 miljoen barrels Californische olie door het Panama-Kanaal naar de Oostkust der V. S. De consumtie van ruwe olie, gemeten aan afleveringen aan consumenten, inclusief daarbij verloren gegane, niet gemeten hoeveelheden, steeg van 269 miljoen tot 339 miljoen barrels in de eerste zes maanden van 1922, resp. 1923. „Pipe-line“ en „tank-farm“ stocks liepen tot het recordcijfer van 283 miljoen barrels omhoog, een voorraad, voldoende om gedurende 157 dagen in de behoeften der consumtie te voorzien.

Hieronder volgen enkele meer gedetailleerde opgaven.

¹⁾ Verg. p. 425, jaarg. 1921, p. 981 jaarg. 1922, p. 11, jaarg. 1923.

²⁾ Verg. p. 981, jaarg. 1922 en pgn. 480 en 882, jaarg. 1923.

Groningen.						Haarlem.						Rotterdam.													
Januari 1914		Januari 1920		Juli 1921		Juli 1923		Januari 1914		Januari 1920		Juli 1921		Juli 1923		Januari 1914		Januari 1920		Juli 1921		Juli 1923			
Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer	Minimum weekloon	Verhoudingscijfer		
8	100	36,— ²	263	36,—	263	33,60	246	14,25	100	36,— ²	253	36,—	253	33,60	236	14,82 ¹	100	37,35 ²	252	37,35	252	35,04	236		
6	100	40,50 ²	254	40,50	254	37,92	238	16,53	100	40,50 ²	245	40,50	245	37,92	229	17,10 ¹	100	41,85 ²	245	41,85	245	39,36	230		
0	100	6,64 ³	266	6,96 ⁴	278	6,37 $\frac{1}{2}$ ⁴	255	2,70	100	7,20 ³	267	7,52 ⁴	279	7,22 $\frac{1}{2}$ ⁴	268	12,54	100	37,44 ²	299	37,80	301	35,04	279		
								2,70	100	7,20 ³	267	7,52 ⁴	279	7,22 $\frac{1}{2}$ ⁴	268										
								2,20	100	6,80 ³	309	7,12 ⁴	324	6,80	309										
0	100	6,12 ³	266	6,64 ⁴	289	5,95	259																		
	100	29,—	242	35,—	292	34,—	283	12,—	100	31,—	258	37,—	308	36,—	300	20,65	100	38,40	186	42,75	207	40,50	196		
																14,—	100	31,—	221	37,—	264	36,—	257		
																13,50	100	31,85	236	34,50	256	34,50	256		
																44,— ⁵	100	145,— ⁵	330	145,— ⁵	330	100,— ⁵	227		
																48,— ⁵	100	150,— ⁵	313	150,— ⁵	313	105,— ⁵	219		

dagloon. standaardgage per maand; in Januari 1920 en in Juli 1921 vermeerderd met maandelijksche gratificatie (deze gratificatie is 3 October 1921 vervallen).

De gegevens voor de staten Oostelijk van Californië worden verstrekt door pijplijn-maatschappijen e.a. en hebben betrekking op de hoeveelheden, welke de velden hebben verlaten. Wat aldaar geconsumeerd wordt en met de afgevoerde hoeveelheden de bruto productie vormt, wordt slechts eens per jaar opgegeven. De cijfers voor Californië zijn afkomstig van het Pacific-kust-bureau van het American Petroleum Institute en geven de geraamde bruto-productie weer.

Petroleumproductie volgens de velden (in barrels).

Veld.	Mei 1923.		Juni 1923.		Jan.-Juni 1923	Jan.-Juni 1922
	Totaal	Dagel. gemidd.	Totaal	Dagel. gemidd.		
Appalachian	2.470.000	79.677	2.381.000	79.366	14.051.000	14.562.000
Lima—						
Indiana ..	213.000	6.871	215.000	7.167	1.184.000	1.121.000
Ill. & S.W.						
Ind.	857.000	27.645	809.000	26.966	4.816.000	5.230.000
Mid-Contin.	30.589.000	986.731	29.197.000	973.232	163.991.000	155.221.000
Gulf Coast	2.725.000	87.903	2.704.000	90.133	16.254.000	17.459.000
Rocky						
Mountain	3.573.000	115.258	3.391.000	113.033	19.785.000	12.502.000
California..	21.535.000	694.689	22.667.000	755.570	117.390.000	61.144.000
Totaal..	61.962.000	1.998.774	61.364.000	2.045.467	337.471.000	267.239.000

Wat de voorraden ruwe petroleum aangaat, deze worden als volgt onderscheiden:

1. Producer's Stocks, d.z. voorraden, aanwezig op de productieterreinen. Deze worden eens per jaar aan den Geological Survey gerapporteerd.

2. „Pipe-line” en „tank-farm” stocks, welke de petroleum omvatten, welke de productieterreinen heeft verlaten, doch nog niet aan raffinaderijen of andere consumenten is afgeleverd. Deze vormen verreweg het grootste deel van de voorraden in de V. S. Voor de Staten ten Oosten van Californië worden deze voorraden als bruto- en netto-voorraden opgegeven. De eerste omvatten dan den totalen inhoud van tanks en pijpleidingen, terwijl bij de tweede B. S. en water in mindering worden gebracht. De cijfers der Californische voorraden, verzameld door het zooveen genoemde Instituut, omvatten behalve „producers”, „pipe-line” en „tank-farm” stocks ook residu en lichte soorten.

Eenige nadere gegevens omtrent de voorraden volgen hieronder (in barrels):

VELDEN.	31 Mei 1923	30 Juni 1923	30 Juni 1922
Ten O. van Californië Bruto en netto „pipe-line” en „tank-farm” stocks:			
Appalachian:			
N. Y., Pa., W. Va., East. & Cent. Ohio	Bruto 6.231.000	6.313.000	6.031.000
	Netto 5.973.000	6.053.000	5.768.000
Kentucky	Bruto 3.270.000	3.255.000	2.887.000
	Netto 3.096.000	3.128.000	2.784.000
Lima-Indiana	Bruto 1.036.000	1.053.000	1.336.000
	Netto 788.000	806.000	1.046.000
Illinois-S. W. Indiana ..	Bruto 11.212.000	11.176.000	9.925.000
	Netto 10.751.000	10.714.000	9.428.000
Mid-Continent:			
Okla., Kans., Cent. & North Texas	Bruto 155.460.000	160.949.000	140.211.000
	Netto 144.213.000	149.590.000	129.245.000
North Louisiana and Arkansas	Bruto 24.226.000	26.286.000	16.662.000
	Netto 23.357.000	25.379.050	16.034.000
Gulf Coast	Bruto 23.958.000	24.053.000	24.468.000
	Netto 23.574.000	23.668.000	22.970.000
Rocky Mountain	Bruto 7.190.000	7.838.000	1.297.000
	Netto 7.189.000	7.837.000	1.280.000
Totaal	Bruto 232.533.000	240.923.000	202.817.000
	Netto 218.941.000	227.175.000	188.555.000
Californië (omschrijving zie boven)	53.569.000	55.739.000	43.477.000

Stand der cultures en uitvoer gedurende het tweede kwartaal 1923 in Suriname. ¹⁾ — De weersomstandigheden waren niet algemeen gunstig. De maand Juni kenmerkte zich door zware regenbuien. De regenval bedroeg in April 225,5, in Mei 261,4 en in Juni 491,2 mM.; (de normaal gemiddelden voor deze maanden zijn respectievelijk 229,4, 310,4 en 296,1 mM.). De totale regenval over het eerste halfjaar bedroeg 1501,1 mM.; het normaal gemiddelde bedraagt 1436,6 mM.

¹⁾ Zie pag. 547 van den loopenden jaargang.

De stand der cultures is niet algemeen gunstig. De instervingsziekte van de cacao-boomen op eenige plantages aan den rechteroever van de Commewyne-rivier is thans tot stilstand gekomen, doch de boomen dragen nog altijd de sporen der ziekte. Op de meeste ondernemingen echter is de stand op het oogenblik gunstig te noemen. Krulloten en thrips kwamen minder voor dan in het vorige kwartaal. De productie was evenwel minder dan in het overeenkomstig tijdvak van 1922: De verwachtingen voor de naaste toekomst luiden niet zeer goed. De marktprijs voor dit product is zoowel op de plaatselijke markt als in het buitenland tot beneden kostprijs gezakt.

De stand van de Liberiakoffie is gunstig en ook de oogstvooruitzichten zijn bevredigend.

De productie was minder dan die van het overeenkomstig tijdvak van 1922.

De berichten over den stand van het suikerriet luiden vrij gunstig. Een onderneming had echter te lijden van den overvloedigen neerslag, welke een zorgvuldige bodembewerking onmogelijk maakte. Op deze onderneming is de stand en zijn de verwachtingen voor de naaste toekomst minder gunstig. Op de andere ondernemingen is de stand goed en de verwachtingen afhankelijk van het seizoen. De rijstaanplant staat over het algemeen gunstig, doch de ingevallen droogte kan nog schade toebrengen.

Alleen in de minder vruchtbare streek langs de spoorbaan (Lelydorp en vruchtbaar) staat het gewas minder goed. Over het algemeen zijn de rijstverbouwers reeds klaar met het uitplanten.

De overige gewassen van den kleinen landbouw, zooals bananen, bacoven, maïs en cocosnoten staan er goed voor. Maïs, aardvruchten en boonen hadden te lijden van het natte weer. De aanvoer op de plaatselijke markt was echter ruim voldoende. De uitvoer van de voornaamste producten bedroeg gedurende het eerste halfjaar van 1923 in vergelijking met dien van 1922:

	1923	1922
Bacoven (versche).... KG.	30.106	22.505
Balata	290.844	80.285,5
Bauxite, ton van 1000 ..	6.483	4.994,7
Cacao	924.604	1.111.125
Goud (ruw)	157.125,6 Gram	154.833,7
Groenten (versch).... KG.	6.251	7.450
Hout	912,4 M ³ .	1.664,1
Letterhout	31.355 KG.	70.555
Huiden	26.568	20.194
Katoen	2.522	—
Koffie	2.090.215	1.395.396,5
Maïs	33.030	69.070
Bataten en andere		
aardvruchten	2.852	13.966
rijst (gepeld)	112.968	7.000
Rum (50 %)	57.222 L.	114.193
Suiker	5.459.410 KG.	4.845.582
Sinaasappelen	11.374	—
Vruchten (versche)...	2.265	32.491
Zemelen	13.025	720

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 September 1923.

Prof. Mr. Dr. H. W. C. Bordewijk, Een antinomie in de waardeleer; Dr. J. G. van Dillen, Amsterdam als wereldmarkt der edele metalen in de 17de en 18de eeuw. II; Mr. A. P. Fortanier, Bankaccreditieven.

The American Economic Review. — St. Albans, Vt., September 1923.

Ch. S. Tippetts, State bank withdrawals from the Federal Reserve system; E. A. Filene, The minimum wage and efficiency; C. Snijder, Fisher's „The making of index numbers”; C. C. Edmonds, Tendencies in the automobile industry; V. N. Valgren, The agricultural Credits Act of 1923; H. G. Hayes, Rate of wages and the use of machinery.

The Economic Journal. — Londen, September 1923.

J. Bonar, Ricardo's Ingot Plan (a centenary tribute); *J. R. Bellerby*, The controlling factor in trade cycles; *Prof. E. G. Mears*, Financial aspects of American immigration; *Prof. F. Y. Edgeworth*, Index-numbers according to Mr. Walsh; *L. L. Price*, Industrial policy; *S. Dumbell*, Organisation of the cotton market in the eighteenth century.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Augustus 1923.

Fr. Terhalle, Die fiskalische Inflationsbilanz (Unter besonderer Berücksichtigung der Reichsfinanzen); *Riedenauer*, Grundlagen der Preis- und Lohnbildung (Fortsetzung); *H. Schumacher*, Erwiderung auf den Aufsatz von Herrn Professor Adolf Weber über das Diplomexamen für Volkswirte.

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Juli—Augustus 1923.

J. Delevsky, La valeur mathématique-économique de la loi de King; *W. Wittich*, L'introduction du franc en Alsace et en Lorraine (suite et fin); *G. Lachapelle*, Les théories du professeur Cassel sur la monnaie et le change.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Augustus 1923.

Dr. J. van Bruggen, De Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers en de herziening der sociale verzekering; *Mr. Dr. A. Spanjer*, De Landarbeiderswet, III; *Jac. Bakker*, Vraagstukken omtrent het handelsonderwijs.

Journal of the Royal Statistical Society. — Londen, Juli 1923.

D. R. Wilson, On some recent contributions to the study of industrial fatigue; *Prof. A. L. Bowley*, Death rates, density, population and housing; *J. C. Dunlop*, Misstatement of age in the returns of the census of Scotland.

Die Bank. — Berlijn, September 1923.

A. Lansburgh, Die schwere Not; *W. Zimmermann*, Depositenbanken und Spekulationsbanken.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 Augustus 1923.

M. von Schinckel, Wie lange noch? *R. Pohl*, Der Zwangs- und Einheitskurs für Devisen; *Dr. Sontag*, Festwertbanken und Hypothekenbanken; *Dr. H. V. Simon*, Wechselstempel der Auslandswechsel und Kapitalfluchtgesetz.

Idem. — Berlijn, 20 Augustus 1923.

Die wertbeständige Anleihe des Deutschen Reiches; *Dr. G. Sintenis*, Opfer-Steuern; *Dr. Mügel*, Zur Frage des valutarischen Kreditgewinnes; *Dr. R. Arzet*, Das englisch-amerikanische Schulden-abkommen; *Dr. A. Eisenstaedt*, Währungsentschädigung bei Zahlung aus vorhandenen Valutabeständen nach § 46 des Reichsausgleichsgesetzes (alter Fassung).

Idem. — Berlijn, 5 September 1923.

Dr. L. A. Hahn, Goldnotenscheine; *Dr. W. Sulzbach*, Die neue Parallelwährung; *Dr. Bernicken*, Vorschläge zur Emissions- und Börseneinführungs-Technik; *Dr. H. Friedländer*, Die rechtliche Stellung der Gemeinschaftsorgane in der Interessengemeinschaft.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, October 1923.

bevat o.a.:

Prof. G. Cassel, The place of money in economics.

The Geographical Journal. — Londen, September 1923.

C. J. Morris, The gorge of the Arun; *M. C. Lester*, An expedition to Graham Land, 1920—1922; *J. H. Reynolds*, The High Tatra in 1878 and 1922; *Prof. J. W. Gregory* and *C. J. Gregory*, A note on the map illustrating the journey of the Percy Sladen expedition, 1922, in north-western Yunnan; *Dr. J. W. Arthur*, A sixth attempt on mount Kenya; *J. G. Hamilton-Ross*, An ascent of mount Sekerr, Kenya Colony.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4 18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	Bel. Binn. Eff. 4 18 Juli '22	N. Bk. v. Denem. 6 1 Mei '23
	Vrsch. in R.C. 5 18 Juli '22	Zweedsche Rbk 4 1 Juli '22
Javasche Bank ... 3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 6 1 Mei '23	
Bank van Engeland 4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijkshk. 90 15 Spt. '23	slowakijë... 4 23 Mei '23
Bank v. Frankrijk 5 11 Mrt. '22	N. Bk. v. O'rijk 9 2 Sept. '22	
Belgische Nat. Bnk. 5 1 22 Jan. '23	Hong. Bank. . 18 5 Juli '23	
Fed. Res. Bank N.Y. 4 1 21 Feb. '23	Bank v. Italië. 5 1 11 Juli '22	
Bank van Spanje... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
13 Oct. '23	2 3/4	2 3/4	3 3/10	—	—	4 1/2 - 3/4 1
8-13 O. '23	2 3/4 - 3 1/8	2 3/4 - 3 1/4	3 1/8 - 3/4	—	—	4 1/2 - 5 3/4
1-6 „ '23	3 1/8 - 3/4	3 1/4 - 3/4	3 1/8 - 3/4	—	—	4 1/2 - 6 3/4
24-29 S. '23	3 1/8 - 3/8	3 1/4 - 3/4	3 - 3/4	—	—	5 - 3/4
9-14 O. '22	3 3/4 - 7/8	3 1/2 - 4	2 3/8 - 1/2	—	—	4 1/2 - 6 1/2
10-15 O. '21	4 1/4 - 3/8	3 1/4 - 1/2	4 - 1/4	—	—	5-6
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/10	2 1/2 - 3/4	2 1/2 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 3/4	1 3/4 - 2 1/2

1) Noteering van 11 October.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was gedurende de eerste helft der week vrij vast. Op berichten over kunstmatige inflatie trad later een vrij scherpe val in. Heden werd voor 11,52% afgedaan. Parijs was zeer onzeker. Meestal opende de koers zeer flauw. Omstreeks elf uur trad dan een verbetering in, waarbij de koers meestal steeg tot iets boven den koers van den vorigen dag, waarna het slet iets flauwer was. Dit spelletje werd eenige malen herhaald, maar aan het einde der week hadden de baissiers er blijkbaar genoeg van, althans de koers bleef daarna meestal vast. Markten daalden van Maandag tot Woensdag van f 2.50 per milliard op 40 cent per milliard, waarna de koers vrij stabiel bleef op 50 a 60 cent per milliard. Dollars onveranderd. Ook Skandinavie vrij stabiel, met uitzondering van Noorwegen, dat weder sterk aangeboden was. Een oogenblik werd voor 39,40 verhandeld. Zwitserland iets vaster. Spanje stationnair. Buenos-Aires opnieuw flauwer, 82—82 1/2. Indië aanvankelijk opnieuw hooger, 96 3/4—97 1/4, later iets meer aangeboden, 96 1/2—97.

16 October 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
8 Oct. 1923	11.57 1/2	2.60	0.00359	15.17 1/2	12.88	2.54 7/10
9 „ 1923	11.58 1/2	1.60	0.00359	15.42 1/2	13.06 1/2	2.54 9/10
10 „ 1923	11.58 1/2	0.72 1/2	0.0035 7/8	15.50	13.25	2.54 1/10
11 „ 1923	11.57 1/2	0.57 1/2	0.0035 7/8	15.47 1/2	13.40	2.54 7/10
12 „ 1923	11.57 1/2	0.52 1/2	0.0035 7/8	15.50	13.22 1/2	2.54 8/10
13 „ 1923	11.54 1/2	0.55	0.0035 7/8	15.52 1/2	—	—
Laagste d. v. 1	11.54	0.025	0.0035	15. —	12.72 1/2	2.54 1/8
Hoogste „ „ 1	11.59	4. —	0.0037	15.75	13.40	2.54 7/8
6 Oct. 1923	11.58 1/2	3.65	0.0035 3/4	15.05	12.77 1/2	2.54 3/8 2
29 Sept. 1923	11.57 1/2	12.50	0.0035 3/4	15.60	13.19 1/2	2.54 5/8 2
Muntpariteit	12.10	59.26 1/2	50.41	48. —	48. —	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 5 October. 3) Idem van 28 September.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiania *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
8 Oct. 1923	67.40	44.80	40. —	45.55	34.40	96 3/4 - 97 1/4
9 „ 1923	67.40	44.70	39.90	45.55	34.50	96 3/4 - 97 1/4
10 „ 1923	67.25	44.95	39.50	45.55	34.45	96 3/4 - 97 1/4
11 „ 1923	67.50	45. —	39.50	45.55	34.45	96 3/4 - 97 1/4
12 „ 1923	67.25	44.95	39.75	45.57 1/2	34.50	96 1/2 - 97
13 „ 1923	67.30	45.20	40. —	45.80	34.45	96 1/2 - 97
L'ste d. w. 1)	67.05	44.50	39.35	45.40	34.20	96 1/2
H'ste „ „ 1)	67.50	45.40	40.40	45.77 1/2	34.65	97 1/4
6 Oct. 1923	67.45	45.20	40.10	45.50	34.25	96 3/4 - 97
29 Sept. 1923	67.50	45.45	40.50	45.52 1/2	34.75	96 1/2 - 97 1/8
Muntpariteit.	66.67	66.67	66.67	48. —	48. —	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
8 Sept. 1923..	1.185	1.710	1.025	1.180	673
1 " 1923..	1.195	1.791	1.001	1.179	594
25 Aug. 1923..	1.190	1.590	920	1.190	515
18 " 1923..	1.180	1.619	906	1.186	493
9 Sept. 1922..	1.277	1.874	665	1.178	457
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
10 Oct. 1923	127.671	123.909	283.599	27.000	239.102
3 " 1923	127.760	124.783	283.943	27.000	239.695
26 Sept. 1923	127.648	124.002	282.784	27.000	238.595
19 " 1923	127.649	123.384	283.133	27.000	238.701
11 Oct. 1922	127.427	122.570	291.397	27.000	248.620
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
10 Oct. '23	41.229	71.309	13.501	104.911	23.511	19,85
3 " '23	44.659	71.260	11.504	108.762	22.626	18,81
26 Sept. '23	41.780	71.164	13.517	104.563	23.406	19,82
19 " '23	45.064	71.780	18.086	104.510	24.015	19,58
11 Oct. '22	54.892	66.704	15.160	112.052	23.307	18,32
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52,1/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in milliarden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Waars. bij Buitt. circ. bkn ¹⁾	Kassen- scheine	Circulatie	Dek- kings- perc. ²⁾
30 Sept. '23	20,9	0,444	0,011	941.064	28.228.815	3
23 " '23	20,8	0,470	0,011	292.338	8.627.730	3
15 " '23	20,8	0,490	0,011	299.147	3.183.681	9
7 " '23	20,2	0,490	0,011	107.038	3.183.039	11
30 Sept. '22	1,0	1,005	0,050	22	-317	7
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065	1,9	93

Data als boven.	Wissels			Rek. Crt.	Darlehens- kassenscheine	
	Totaal	Handels- wissels	Schatst- papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
	48876.318	3.660.094	45216.224	16966.615	941.100	941.100
	14430.054	2.200.636	12229.418	6.152.754	292.200	292.200
	4.511.462	703.029	3.808.433	1.954.397	299.157	299.147
	1.849.903	278.440	1.571.463	880.639	107.000	107.000
	400	50	350	110	36	22
	0,751	0,751	—	0,944	—	—

¹⁾ Onbelast.²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waaraan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buitt. ge- voorsch. ald. Staat
11 Oct. '23	5.538.547	1.864.321	295.073	578.111	23.700.000
4 " '23	5.538.447	1.864.345	294.977	578.963	23.900.000
27 Sept. '23	5.538.337	1.864.345	294.823	577.824	23.700.000
12 Oct. '22	5.532.752	1.897.967	287.579	573.722	24.200.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Belee- ningen	Bankbil- jetten	Rek. Crt. Parti- culieren	Rek. Crt. Staat
	3.091.102	17.950	2.255.320	38.489.354	1.965.423	21.399
	3.846.352	17.954	2.125.328	38.529.636	2.147.110	26.184
	2.510.634	18.299	2.103.497	37.625.549	1.974.325	17.884
	2.229.935	32.088	2.143.404	37.418.442	2.062.449	20.695
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitent. saldi	Beleen. van buitent. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. partic.
11 Oct. '23	349.626	84.653	480.000	1302.012	7.183.185	179.840
4 " '23	348.472	84.653	480.000	1340.135	7.177.376	173.257
27 Spt. '23	347.671	84.653	480.000	1291.850	7.150.206	209.310
12 Oct. '22	336.448	84.653	480.000	933.164	6.542.912	130.524

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitent.		
26 Sept. '23	3.116.604	2.115.293	—	76.094	2.247.830
19 " '23	3.121.970	2.125.733	—	77.832	2.254.764
12 " '23	3.110.661	2.127.610	—	77.004	2.262.525
27 Sept. '22	3.076.943	2.212.449	—	126.184	2.243.384

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ¹⁾	Algem. Dek- kings- perc. ²⁾
26 Sept. '23	1.034.132	1.930.073	109.657	74,6	76,4
19 " '23	945.284	1.887.840	109.644	75,4	77,2
12 " '23	1.020.672	1.936.456	109.682	74,1	75,9
27 Sept. '22	658.296	1.840.133	106.172	75,3	78,4

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezte gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
19 Sept. '23	770	11.891.651	1.339.553	15.267.574	4.012.034
12 " '23	770	11.840.235	1.379.717	15.183.823	4.002.968
5 " '23	769	11.770.550	1.367.827	15.082.025	4.009.236
21 Sept. '22	790	10.939.233	1.338.900	14.784.510	3.575.296

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 15 October 1923.

De machtigingswet in Duitschland is aangenomen en hiermede is wellicht een nieuwe phase in de geschiedenis van onze Oostelijke burens, ook in economisch opzicht, ingeluid. Want, gelijktijdig met de aangekondigde politieke maatregelen is een reeks voorzieningen getroffen, die ten doel hebben handel en industrie weder in normaler banen te leiden. Een dosis scepticisme ten aanzien van het welslagen dezer voorzieningen kan echter stellig op haar plaats worden geacht. Men behoeft slechts een oppervlakkigen blik op het verleden te slaan om op te merken, hoe iedere maatregel, die ten doel had Duitschland economisch op wat steviger basis te plaatsen, onuitgevoerd is gebleven, te gronde gegaan aan de onoverbrugbare tegenstellingen tusschen het belang van het algemeen en dat van de verschillende groepen der bevolking afzonderlijk. Een tijd lang was van die tegenstelling niet zoo heel veel te bemerken; dat was in de periode, waarin de inflatie voor het eerst groote proporties begon aan te nemen en zoowel industrieelen als arbeiders hiervan de directe proijten konden trekken. Vrijwel de eenige groepen, die toen reeds onder de waardevermindering van het geld te lijden hadden, waren die der rentetrekkers, ambtenaren en gepensioneerden, doch hun aantal noch hun machtsontwikkeling waren groot genoeg, om zich met vrucht tegen den hen dreigenden ondergang te kunnen verzetten. Langzamerhand heeft de ziekte van de ongezone uitbreiding van ruilmiddelen zulk een omvang verkregen, is de angst voor het gedeprimeerde geld zoo groot geworden, dat ook de arbeiders, die geen of slechts een geringe reserve van vreedme betaalmiddelen of van „Sachwerte" hebben kunnen aanleggen, den druk aan den lijve gingen gevoelen. Hun woordvoerder, Hilferding, heeft echter het veld moeten ruimen, is gezwicht voor de kracht van de tegengestelde belangen en de door hem

reeds ten volle uitgewerkte plannen van een nieuwe circulatie-instelling hebben nieuwe wijzigingen ondergaan. Ook nu nog is het niet zeker of de omgewerkte projecten doorgevoerd zullen worden, doch reeds vóór den aanvang kan wel worden gezegd, dat zij een mislukking zullen blijken te zijn. Geheel duidelijk is het ontwerp voor de uitgifte der biljetten nog niet, doch wel blijkt er reeds uit, dat thans ook de Rijksbank en de overige circulatiebanken in Duitschland in het plan betrokken zullen worden en dat er niet zulk een scherp onderscheid meer wordt gemaakt tusschen de oude, de nieuwe en de goudmarken. Inmiddels heeft het economisch leven zich reeds lang aan de gewijzigde toestanden aangepast, ook zonder een nieuwe munteenheid, die van hoogerhand wordt ingevoerd. De berekeningen geschieden voor het overgrote deel in „goudmarken”, waarbij dan wel niet steeds eenzelfde basis voor die „goudmark” wordt aangenomen, doch die desondanks toch heel dienstig is om het handelsverkeer in minder kronkelende banen te leiden. De oude papieren Mark dient bijna uitsluitend als omrekenings-eenheid, waarbij dan de drie laatste nullen worden weggelaten. Teekenend ten aanzien van het vooruitlopen op officiële maatregelen en van het aanpassingsvermogen van het handelsverkeer is wel, dat men reeds op eigen gelegenheid een naam voor deze wijze van berekening heeft uitgedacht; de eenheid is thans de T-(Tausend)Mark geworden, en is reeds algemeen ingevoerd in het bankverkeer. Vermoedelijk zal zij spoedig door de M-(Million)Mark worden gevolgd. Feitelijk is er dus in Duitschland reeds een ander muntstelsel en is de oude Mark reeds gedegradeerd tot pasmunt, zooals in het eerste ontwerp voor de „Boden”- of „Neumark” was bedoeld. Deze overgang tot de goudmark-berekening beteekent tevens een enorme prijsverhoging voor de verschillende artikelen; in doorsnee zijn de prijzen van allerlei levensmiddelen en goederen thans tweemaal zoo hoog als vóór den oorlog. Natuurlijk heeft de beurs zich hierbij aangesloten, doch niet ten volle, wijl hier ook politieke factoren hun invloed doen gelden. Het is dan ook op enkele dagen van de achter ons liggende week voorgekomen, dat een lichte reactie op de fondsenmarkt intrad, ondanks een felle stijging van buitenlandsche betaalmiddelen en van het algemeen prijsniveau in het eigen land. Toch is de stijging op de effectenbeurs wel zoo groot geweest, dat de meeste fondsen tot het vijf- à tienvoudige, vergeleken met de vorige berichtperiode, zijn gemonteerd.

Op de overige beurzen is het veel kalmer toegegaan. Vooral aan de markt van Londen zijn de omzetten ingekrompen en zijn de fluctuaties tot een minimum beperkt gebleven. De oorzaak van den stilstand in zaken is hier nog steeds dezelfde: malaise in handel en industrie, onzekerheid aangaande de toekomst. De debatten op de Rijksconferentie tot nu toe gehouden, hebben geen meer optimistische beschouwing wakker kunnen roepen. Het eenige, dat tot nu toe vrij zeker is geworden, is, dat er een krachtige strooming in de richting van protectie bestaat en de City ducht hieruit gevaren voor den buitenlandschen handel van Engeland. Bovendien zal de geldmarkt van Londen wellicht meer dan tot nu toe het geval was, in beslag worden genomen door emissies van de zijde der Dominions. De Australische Regeering heeft met een uitgifte van £ 7½ miljoen dien weg reeds betreden, doch hoogstwaarschijnlijk zal het hierbij niet blijven. De Prime Minister van Canada heeft verklaard, dat de Britsche beleggingen in Canada ongeveer op het peil van 1914 staan, n.l. £ 550 miljoen. Daarentegen zijn de Amerikaanse beleggingen van circa £ 120 miljoen in 1914 tot ongeveer £ 500 miljoen in 1923 aangegroeid en er is nog steeds een tendens naar verdere uitbreiding op te merken. Beschouwt men dan ook de Engelsche emissie-statistiek van de eerste negen maanden van het loopende jaar, dan blijkt, dat de som van Britsche beleggingen in de overzeesche gebieden weliswaar iets grooter is dan in de overeenkomstige periode van 1913 (£ 60 miljoen tegen £ 57 miljoen), doch ongeveer twee-derden van dit bedrag zijn den Regeeringen der Dominions toegevloeid, terwijl vroeger de overgrote meerderheid ten gunste van ondernemingen is gekomen. Men vreest, dat deze toestand door de nauwere aansluiting van de deelen van het Empire zich zal toespitsen en dat hierdoor de kracht van Londen als centrum van de geldmarkt en de concurrentie-mogelijkheid in het handelsverkeer zullen verminderen. Uit deze vrees is het wellicht ook te verklaren, dat in de jongste dagen zelfs stemmen zijn opgegaan, die sterker dan vroeger voor „een weinig-inflatie” pleiten, hetgeen dan vooral wordt verdedigd met te wijzen op het groot aantal werklozen. Deze aanbeveling van ongezonde praktijken in het geldwezen is echter niet uit de kringen van vooraanstaande en verantwoordelijke personen gekomen, zoodat ter beurse te dezen aanzien geen oogenblik vrees heeft bestaan.

Ook te Parijs is de stemming niet al te opgewekt geweest. Weliswaar hebben de cijfers van den buitenland-schen handel over de eerste acht maanden van het loopende jaar nog steeds hun gunstige naverking doen gevoelen (de importen zijn 36½ pCt. en de exporten 42 pCt. hooger dan in het overeenkomstige tijdvak van 1922) doch ook de politieke factoren hebben een woordje medegesproken. Deze ademen, na de opheffing van het lijdelijk verzet in het Ruhr-gebied, niet meer zulk een geest van onbegrensd vertrouwen. Het wordt wel buitengewoon belangrijk geacht, dat individuele groepen uit de industrie als het Otto-Wolf-concern zelfstandig overeenkomsten met Frankrijk hebben afgesloten, doch deze worden toch nog niet beschouwd als een aanwijzing van de richting, waarna de verdere onderhandelingen tusschen Frankrijk en Duitschland zich zullen ontwikkelen, omdat hiervoor de toestanden in Duitschland te weinig overzichtelijk zijn. Ook heeft de stijging van het indexcijfer en van den rentevoet er toe medegewerkt de beurs van Parijs een afwachtende houding te doen aannemen.

Te New York is het verloop evenmin zeer opgewekt geweest. In scherp contrast met de nog steeds uiterst opgewekte beschouwingen omtrent de naaste toekomst, staan wel de cijfers, die de industriële bedrijvigheid van het oogenblik aangeven. Zoo is het aantal onuitgevoerde orders van de Steeltrust per einde September—opnieuw achteruit gegaan en zijn verlagingen van den petroleumprijs, in verband met de nog steeds uitbreidende over-productie, aan de orde van den dag. Het schijnt dat Wallstreet uit deze inconsequentie in de jongste dagen leering heeft getrokken. Zonder bepaald flauw te zijn, was de stemming voor de meeste fondsen toch weinig geanimeerd te noemen.

Ten onzent heeft de markt voor *beleggingswaarden* weliswaar geen opgewekt verloop gehad, doch de grondtoon is bij voortdurend vast gebleven. Hiertoe heeft enerzijds de ruime geldmarkt en de lage stand van de vergoeding voor prolongatie medegewerkt, anderzijds de in de laatste dagen weder iets toegenomen stroom van beleggingsorders uit het buitenland.

	8 Oct.	12 Oct.	15 Oct.	Rijzing of daling.
6 % Nederland 1922	99	99 ⁹ / ₁₆	99 ⁷ / ₈	+ ⁷ / ₈
5 % „ „ 1918	88 ¹ / ₈	88 ⁷ / ₁₆	88 ³ / ₄	+ ¹ / ₈
4½ % „ „ 1916	86	86 ³ / ₄	87 ¹ / ₂	+ 1½
4 % „ „ 1916	79 ³ / ₈	79	79 ¹⁵ / ₁₆	+ ⁹ / ₁₆
3½ % „ „	73 ³ / ₄	74	—	+ ¹ / ₄
3 % „ „	63 ³ / ₄	63 ⁹ / ₈	63 ⁵ / ₈	+ ¹ / ₈
2½ % Cert. N. W. S.	53 ¹ / ₈	52 ³ / ₄	52 ⁵ / ₈	— ¹ / ₂
7 % Oost-Indië 1921	101 ⁵ / ₈	101 ⁵ / ₈	101 ¹ / ₄	— ³ / ₈
6 % „ „ 1919	96 ⁵ / ₁₆	96 ¹ / ₁₆	95 ²⁹ / ₃₂	— ¹³ / ₃₂
5 % „ „ 1915	91	91 ³ / ₄	91 ⁵ / ₈	+ ⁵ / ₈
5 % Rusland 1906	4 ⁹ / ₁₆	4 ¹ / ₈	4 ⁵ / ₈	+ ¹ / ₁₆
4 % Rusl. bij Hope & Co.	4 ¹ / ₈	4 ³ / ₈	5 ¹ / ₈	+ 1
4 % Japan 1899	63 ³ / ₈	—	63 ⁵ / ₈	+ ¹ / ₈
5 % Brazilië 1895	45 ¹³ / ₁₆	46 ³ / ₄	47	+ 1 ⁹ / ₁₆
8 % San Paulo 1921	96 ³ / ₈	96 ¹ / ₂	96 ³ / ₄	— ¹ / ₄
6 % Amsterdam 1920	100 ³ / ₈	—	100 ³ / ₈	—
7 % Rotterdam 1920	101 ⁵ / ₈	101 ¹ / ₂	101 ⁵ / ₁₆	— ¹ / ₁₆

Daarentegen is de *aandeelenmarkt* buitengewoon stil geweest, terwijl de fluctuaties tot een minimum zijn ingekrompen. De stemming was voor enkele afdelingen op sommige dagen echter vast te noemen. In de eerste plaats wel voor *thee-aandeelen*, die in den aanvang der week nog tot eenigszins hooger prijzen uit de markt werden genomen in verband met de vooruitzichten op de thee-veiling, die op 11 October plaats heeft gevonden. Toen deze echter tot het verleden behoorde en de prijzen geheel aan de verwachtingen hadden beantwoord, bleek, dat het effect reeds geheel in de koersen was verdisconteerd. Zelfs kon een lichte reactie niet uitblijven.

Ook de *tabaksmarkt* was voorbijgaand iets levendiger. De laatste inschrijving van Sumatratabak heeft den gemiddelden opbrengstprijis, welke voor de meeste maatschappijen reeds boven dien van het vorig jaar lag, nog iets opgevoerd.

Suikeraandeelen waren verlaten, ondanks het feit, dat de V.J.S.P. nog tot zeer bevreemdende prijzen verkoopt. Ter beurse meent men evenwel, dat de eindopbrengst niet zoodanig zal zijn, dat een aanmerkelijke koersverheffing, vooral in verband met het te verwachten rendement, thans gemotiveerd zou zijn.

Rubberaandeelen waren eenigszins aangeboden, als gevolg van den lageren prijs van het product te Londen. Daarentegen konden *petroleum-papieren* zich goed handhaven, ondanks de hierboven reeds gereleveerde verlaging der petroleum-prijzen in Amerika en de voorgenomen verlaging van de benzine-prijzen in Engeland. Ter beurse acht men de vaste houding van het hoofdfonds in verband te

staan met de besprekingen, die de heer Deterding voert met de Sovjet-autoriteiten. In dit verband heeft het tot-staand-komen van een contract tusschen de Russische Re-gearing en een Hollandsch concern van handelsondernemin-gen en bank-instellingen de aandacht getrokken.

Van *binnenlandsche industriele* aandelen waren Jur-gens zeer vast en op enkele dagen met ruimen handel.

	8 Oct.	12 Oct.	15 Oct.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	114	112½	112½	- 1½
Incasso Bank	87½	—	87	- ½
Koloniale Bank	158½	158½	160¾	+ 2¼
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	125¼	124½	124½	- ¾
Rotterd. Bankvereniging	90¼	—	89½	- ½
Van Berkel's Patent	37¼	36¾	36¼	- 1¼
Gouda Kaarsen	75	74½	75	—
Holl. Draad- en Kabelfabriek	61	62½	64	+ 3
A. Jurgens' Ver. Fabr. g.aand.	54¼	53¾	58¾	+ 4½
" " " pr. aand.	62½	63¾	65½	+ 3
Leerdam Glasfabrieken	31½	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	250¼	247½	252	+ 1¾
Vereenigde Blikfabrieken	102	—	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	34	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	11¾	11¾	11¾	- ¼
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	169½	169½	171¾	+ 2¾
Handelsver. Amsterd.	451	452½	456	+ 5
Handelsverg. Reiss & Co.	25¼	—	27¾	+ 2½
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	179½	—	180	+ ½
Linde Teves & Stokvis	62	61½	62¼	+ ¼
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	100½	—	100	- ½
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	128¼	129¾	128¼	—
Kon. Petroleum-Mij.	338½	340	338½	—
Phoenix Oil	83½	—	—	—
Amsterdam-Rubber-Mij	146	143¼	144	- 2
Kendeng Lemboe	186	183¼	184¼	- 1¾
Oost-Java-Rubber-Mij.	213¾	214	216	+ 2¼
Deli-Batavia Tabak Mij.	293	295	294	+ 1
Deli-Maatschappij	285¼	286½	286¾	+ 1½
Senembah-Maatschappij	246	245¼	242¾	- 3¼

De *scheepvaart-afdeeling* was minder verlaten dan ge-woonlijk en op hoogere koersen. De Amerikaansche markt

	8 Oct.	12 Oct.	15 Oct.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	79½	83	83½	+ 4
" " „gem.eig.	68	71	72½	+ 4½
Hollandsche Stoomboot-Mij.	18¾	21¼	23½	+ 5¼
Java-China-Japan-Lijn	80	80	82	+ 2
Kon. Hollandsche Lloyd	8½	8½	—	—
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	52½	54¼	58½	+ 6
Konink. Paketvaart-Mij.	113	114	114½	+ 1½
Maatschappij Zeevaart	54½	—	55	+ ½
Nederl. Scheepvaart-Unie	104¼	105¼	107½	+ 3¾
Nievelt Goudriaan	82¼	80½	86	+ 3¾
Rotterdamsche Lloyd	116½	—	121	+ 4½
Stoomv.-Mij. „Nederland”	137½	139½	139¼	+ 1¾
" " „Noordzee”	21	21	23	+ 1¼

was meerendeels stil en op iets lager niveau, geheel in overeenstemming met de overige markt ten onzent en met de aanwijzingen van Wallstreet.

	8 Oct.	12 Oct.	15 Oct.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	59¾	—	59¾	- ¼
Anaconda Copper	82½	76¼/16	76¼	- 6¼
Studebaker Corp.	100½	99¼	98¾/16	- 2¾/16
Un. States Steel Corp.	90¾	90	89¾	- ¼
Atchison Topeka	101	101¾	101	—
Erie	15¼	14¼	14½	- ¾
Southern Pacific	91¾	90¼	90¾	- 1¾
Union Pacific	135	133¾	134	- 1
Int. Merc. Marine orig. gew.	7¼	7¼/16	7¼/16	- ¾/16
" " " " pref.	25	24¼	25	—

De *geldmarkt* was ruim; prolongatie gemakkelijk ver-krijgbaar a 2¼ pCt.

daarmede nog verdere prijsstijging aan de markten der uitvoerlanden bereikt, doch later verloor de beweging in Noord-Amerika eenig terrein. Hoeveel kracht van haar blijft uitgaan, bleek in het begin der week, toen een aan-merkelijke prijsval te Chicago en Winnipeg de volgende dagen weder grootendeels werd ingehaald. Het is zeker ook vooral het gevolg van deze campagne, dat de aanvoeren van tarwe aan de markten der Vereenigde Staten den laatsten tijd sterk zijn afgenomen en ook in Canada, die aanvoeren kleiner zijn. De verwachting der boeren, dat het ten slotte toch wel komen zal tot regeringsmaatregelen te hunnen behoeve brengt hen er toe hun tarwe langzamer ter markt te brengen. Europa blijft, gezien de telkens weder door nieuwe berekeningen bevestigde zekerheid, dat in dit seizoen een groote overvloed van broodgraan beschikbaar is, bij voortdurend weinig vertrouwen in de prijzen toonen. Wel wordt daarbij aangenomen, dat Australië en Argen-tinië flinke tarwe-overschotten zullen hebben, doch de kans dat die verwachting teleurgesteld zal worden, is klein, daar de vooruitzichten in beide landen nog steeds uitstekend zijn. Ten gevolge van koud weder in Argentinië vreesde men daar dezer dagen voor vorst, doch de temperatuur is weder gestegen. Ondanks het Europeesche wantrouwen in de tar-weprijzen waren naar verschillende landen deze week de zaken echter vrij bevredigend, omdat de voorraden niet groot zijn en geregeld aanvulling behoeven. Zoo werd op sommige dagen aan de Engelsche markten een belangrijke omzet bereikt vooral weder in Manitoba's, ook op aflading, terwijl Engeland tevens goede belangstelling toonde voor La Plata-tarwe in spoedige en latere posities. Frankrijk kocht vooral La Plata-tarwe van den nieuwen oogst op Januari-Februari-aflading. In België was de tarwehandel vrij leven-dig, vooral in Canadeesche soorten, zoowel voor eigen ge-bruik als voor den Elzas en Noord-Oost Frankrijk. Het Nederlandsche aandeel in de Europeesche tarwe-inkoop en dezer week was niet groot. Wel werd hier op ruimere schaal Russische tarwe gekocht, doch de inkoop van Noord-Amerika en Argentinië waren niet van grooten omvang. Tarwezaken naar Duitschland waren weder klein en zelfs verkochten verschillende Deutsche houders hunne partijen weder naar omliggende landen. Wij spraken zoeven van een sterken prijsval in Noord-Amerika in het begin der week, die spoedig weder werd ingehaald. De later gevolgde geleidelijke afslapping der markt deed dat herstel nog niet we-der geheel verloren gaan en Chicago sloot op 15 October nog boven het laagste niveau van het begin der week, ter-wijl te Winnipeg de prijzen juist weder op dat punt zijn aangeland. Tegenover 8 October bedraagt de verlaging van den tarweprijs 2 dollarcent per 60 lbs. voor den December-termijn en 1½ cent voor Mei, terwijl te Winnipeg voor Oc-tober en December verlagingen van 1½ en 1½ cent te con-stateeren vallen. Groot zijn de prijsverschillen dus niet, doch zij werken mede tot vermindering van den Europee-schen ondernemingslust. Nog altijd staat de tarweprijs te Chicago een tiental procenten boven de laagste prijzen van Juli en ongeveer 6 pCt. boven die van midden September, terwijl voor Winnipeg de verhooging slechts enkele per-centen bedraagt. Deze verhouding is in overeenstemming met de omstandigheid, dat vooral in de Vereenigde Staten de campagne tot prijsophouding gevoerd wordt, terwijl we-gens den zeer grooten Canadeeschen tarweoogst, die ook volgens de juist gepubliceerde laatste officieele schatting ca. 470 miljoen bushels bedraagt tegen 400 miljoen in 1922, Winnipeg de prijsbeweging van Chicago slechts met eenige moeite volgt. Het dient echter erkend, dat de vraag voor Canadeesche tarwe in Europa nog vrij goed blijft en vooral levendig is in Engeland. De toename der Canadeesche tar-veerscheppingen der laatste weken heeft dan ook geen ster-ken druk op den loop der prijzen uitgeoefend, zoals veelal verwacht was. Gedeeltelijk was dit waarschijnlijk het ge-volg van den steun, dien de tarwemarkt ontving van leven-dige vraag van Oost-Azië, waarheen van de Noord-Ameri-kaansche Westkust en Australië geregeld zaken worden gedaan in tarwe en tarwemeel. Dat ook naar La Plata-tarwe de Europeesche vraag bevredigend is en minstens ge-lijken tred houdt met de niet groote verscheppingen uit Ar-gentinië in de laatste weken blijkt uit den prijsloop aan de Argentijnsche termijnmarkten, waar de laatste dagen een scherpe prijsstijging plaats vond, die de prijzen voor den November-termijn bracht op 55 a 65 centavos per 100 KG. boven 8 October. Voor den Februari-termijn was de verhooging minder sterk. In het begin der week trad voor dezen termijn van den nieuwen oogst zelfs eenige prijs-daling in, doch naarmate de belangstelling in Europa voor nieuwe La Plata-tarwe toenam, verhoogde ook hiervoor de prijs aan de termijnmarkten en Februari steeg ten slotte 20 centavos. Aanbod en verscheppingen van tarwe uit Roemenië nemen toe en in verband met den zeer bevredigenden oogst en groote voorraden bij de Roemeensche

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

16 October 1923.

Sedert ons laatste weekbericht is over het algemeen aan de stemming der graanmarkt weinig veranderd. Voeder-granen, vooral maïs, blijven vast met goeden kooplust in de invoerlanden en voor broodgraan blijft de campagne tot het ophouden der prijzen, vooral uitgaande van de Vereenigde Staten van Amerika, haar best doen om in strijd met de verhouding tusschen beschikbare hoeveelheid en behoefte prijsdaling tegen te gaan. Aanvankelijk werd

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	15 October 1923	8 October 1923	16 October 1922
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.				
13 Oct. '23	108 $\frac{3}{8}$	75 $\frac{1}{8}$	43 $\frac{1}{8}$	12,40	9,70	24,70	Tarwe*	12,40	12,50	13,50
6 " '23	109 $\frac{1}{8}$	76 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{3}{8}$	11,90	9,30	24,65	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	9,40	9,25	11,25
13 Oct. '22	109 $\frac{3}{4}$	64	40 $\frac{1}{8}$	12,20 ¹⁾	8,15	21,— ¹⁾	Mais (La Plata)..... ²⁾	190,—	187,—	227,—
13 Oct. '21	105	46 $\frac{3}{4}$	33 $\frac{1}{8}$	14,—	7,35	17,40	Gerst (48 lb. malting).... ²⁾	182,—	180,—	210,—
13 Oct. '20	212	86 $\frac{1}{8}$	56 $\frac{3}{8}$	19,80 ²⁾	9,20	23,55 ¹⁾	Haver (38 lb. White cl.)... ¹⁾	10,10	10,—	11,10
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	12,20	12,15	14,—
							Lijnzaad (La Plata) ... ³⁾	450,—	456,—	426,—

¹⁾ Per Oct. ²⁾ Per Febr.

¹⁾ p. 100 KG. ²⁾ p. 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7/13 October 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	7/13 October 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	14.800	611.910	930.880	—	31.086	30.124	642.996	961.004
Rogge	12.500	334.536	243.150	—	485	—	335.021	243.150
Boekweit	1.930	18.427	9.663	—	—	—	18.427	9.663
Mais	18.979	490.717	757.846	—	55.581	75.530	546.298	833.376
Gerst	7.777	196.872	111.896	—	11.056	3.597	207.928	115.493
Haver	529	58.429	88.738	—	533	50	58.962	88.788
Lijnzaad	3.156	112.100	152.892	—	49.856	66.793	161.956	219.685
Lijnkoek	100	157.949	95.216	—	—	1.547	157.949	96.763
Tarwemeel	780	81.888	46.796	—	4.509	5.338	86.397	52.134
Andere meelsoorten	118	1.562	8.690	—	—	2.615	1.562	11.305

tarwemolens kunnen verdere flinke verschepingen van tarwe en meel van de Donau-havens worden verwacht. Ook Rusland is op ruimere schaal met tarwe aan de markt. Vooral echter blijft het Russische rogge-aanbod ruim. De verschepingen van Russische rogge waren deze week zeer groot en dienen waarschijnlijk vooral ter uitvoering van de bekende groote verkoopen naar Duitsland. Daarnaast echter worden zoowel afgeladen rogge als latere posities uit Rusland aangeboden. Ladende en stoomende partijen worden nu en dan in Nederland gekocht, doch overigens komen nieuwe zaken in Russische rogge moeilijk tot stand. Ook van Noord-Amerika worden weinig zaken in rogge gedaan, afgezien van niet talrijke transacties in spoedige posities naar Nederland, dat ook vrij geregeld koper blijft voor La Plata-rogge. De roggemarkt in Noord-Amerika bevoog zich op dezelfde wijze als tarwe en bleef ten slotte eveneens iets boven het laagste punt van het begin der week. Tegenover 8 October daalde Chicago echter ongeveer 1 $\frac{1}{2}$ cent per 56 lbs.

De uitzaai van broodgraan op het Noordelijk halfrond gaat vrij bevredigend in zijn werk. Op de droogte, die aanvankelijk in Oost-Europa, vooral in Roemenië en sommige deelen van Rusland de werkzaamheden belemmerde, is volgens de laatste berichten regen gevolgd. In de Vereenigde Staten zijn het weder en de toestand van den bodem eveneens over het algemeen gunstig voor den uitzaai en de vermindering van de met wintertarwe te bezaaien oppervlakte schijnt er kleiner te zullen worden dan onlangs werd verwacht.

Mais was vast en in vrijwel alle invoerlanden, met uitzondering van Duitsland, dat om voor de hand liggende redenen nauwelijks als koper in aanmerking komt, was de handel levendig. In Engeland werd een flinke omzet bereikt in parcels La Plata- en Zuid-Afrikaansche soorten, terwijl in de laatste ook aan de ladingmarkt geregeld zaken werden gedaan tot stijgende prijzen. Voor Zuid-Afrikaansche mais werd die verhooging alsmede de levendige vraag in Engeland en Nederland in de hand gewerkt door de berichten, dat vrijwel het geheele overschot reeds voor uitvoer is verkocht. Dit neemt echter niet weg, dat de verschepingen nog in een flink tempo voortgaan. Van Argentinië waren de verschepingen ditmaal weder groot evenals de aanvoeren aan de havens, waardoor de voorraden daar onveranderd konden blijven. Blijkbaar beschouwen de Argentijnsche maisproducenten de gestegen prijzen als zeer bevredigend, want men mag toch aannemen, dat $\frac{2}{3}$ à $\frac{3}{4}$ van het uitvoer-surplus reeds is verscheept, welke omstandigheid anders een vermindering van aanbod zou teweeg brengen. Het is waarschijnlijk ook in verband met de groote verschepingen, dat de maismarkt in Argentinië vast was. Zij werd gesteund door de goede Europeesche vraag en vooral ook door zaken in La Plata-mais naar Noord-Amerika. Wel was de stemming aanvankelijk wat weifelend, doch op 15 October trad een sterke prijsstijging in, zoodat het slot aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario 20 à 35 centavos per 100 Kgr. hooger was dan een week tevoren. Sedert het

begin der maand zijn de maïsprijzen de Argentijnsche termijnmarkten nu reeds met ongeveer 10 pCt. gestegen. Dat La Plata-mais in Europa die prijsstijging lang niet in dezelfde mate volgde, is het gevolg van dalende zeevrachten en de concurrentie van andere maïsoorten, vooral van Roemenië. In overeenstemming met de groote aanvoeren aan de Argentijnsche havens blijft het aanbod van verschepers ruim, ook op latere aflading, waarvoor vrij aanmerkelijk hogere prijzen dan voor spoedige posities worden betaald. In Nederland was deze week de afzet van spoedige La Plata-mais bezwaarlijk wegens de groote aanvoeren van den laatsten tijd, het aanvankelijk ruime aanbod van aangekomen partijen Zuid-Afrikaansche mais en de concurrentie van Roemenië. Gisteren gaf echter de markt voor La Plata-mais blijken van herstel, doch verschepers konden slechts in latere posities tot zaken komen.

Van Roemenië werden na den verkoop van eenige ladingen in de vorige week ditmaal naar Engeland geen zaken gerapporteerd, tot er op 15 October een lading Besarabische maïs, December-aflading, werd gekocht, doch naar Nederland bleef de handel de geheele week levendig tot iets stijgende prijzen. Ook België en Frankrijk bleven koper en het ruime Roemeensche aanbod ontmoette daardoor zeer voldoende vraag. Ook voor La Plata-mais was de vraag in België bevredigend. Uit Rusland wordt den laatsten tijd geen maïs aangeboden. Over het algemeen blijft de maïsmarkt vast, omdat het aanbod de vraag niet overtreft en voorloopig in dien toestand geen verandering valt te verwachten. Aanbod van nieuwe maïs uit Noord-Amerika ontbreekt namelijk nog altijd en kan, zoolang de prijs niet zeer belangrijk daalt, niet worden verwacht. De fluctuaties aan de markt te Chicago waren deze week niet groot en de prijs is ten slotte nauwelijks veranderd. Het weder is gunstiger voor den oogst. De opbrengst-raming per 1 October van het Ministerie van Landbouw was iets hooger dan de particuliere schattingen, vermeld in ons vorige bericht en bleef slechts 1 $\frac{1}{2}$ pCt. beneden het cijfer van 1 September. De vrees bestaat echter, dat de kwaliteit minder goed zal zijn dan in het vorige seizoen.

Gerst werd weder ruimer van Rusland aangeboden, wat vooral naar Nederland zaken ten gevolge had. Roemenië is echter niet dringend aan de markt, omdat de aanvoeren daar slechts langzaam toenemen, vooral wegens lagen waterstand op den Donau. In Noord-Amerika zijn de prijzen voor gerst nog steeds zeer hoog en slechts in Engeland wordt Noord-Amerikaansche gerst geregeld gekocht. Ook in Perzische gerst werden in Engeland weinig zaken gedaan.

Haver blijft vrij vast, doch met weinig zaken, daar in de meeste invoerlanden het aanbod uit den eigen oogst importzaken belemmert. Frankrijk treedt zelfs geregeld als verkoper van inlandsche haver op.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week bleef de stemming op de verschillende suikermarkten prijshoudend.

In Amerika werden verdere partijen Cubasuiker door Raffinadeurs opgenomen tot d.c. 5,87½ c.&f. New York, terwijl Zuid-Amerikaansche suikers tot in verhouding lagere prijzen koopers vonden. Het schijnt thans vast te staan, dat Amerika het dit jaar zonder Javasuiiker zal kunnen stellen. Spot Centrifugals bleven onveranderd met d.c. 7,66 genoteerd, terwijl op de termijnmarkt de verschillende termijnen bij eene opening van d.c. 4,94 voor December; d.c. 3,96 voor Maart en d.c. 4,04 voor Mei geleidelijk opliepen en resp. sloten, op d.c. 5,10; d.c. 4,01 en d.c. 4,09.

De laatste Cuba statistiek luidt als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 6 Oct. '23.	23.350	7.840	12.000
Tot. sedert 1 Dec. '23-6 Oct. '23	3.423.658	3.789.287	3.234.000
Aantal werkende fabrieken ..	—	1	1
Weekexport 6 Oct. '23	67.096	24.779	16.000
Totale export 1 Jan.-6 Oct. '23	3.181.861	3.481.412	2.051.000
Totale voorraad 6 Oct. '23	241.803	316.472	1.185.000

In Engeland handhaafden Raffinadeurs hunne prijzen.

De laafste Board of Tradestatistiek is als volgt:*

	September.		Jan./Sept.	
	1923	1922	1923	1922
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Riet	101.950	98.736	939.228	1.061.962
„ Biet	—	—	—	—
„ Geraffineerd ..	7.678	36.715	290.362	392.333
Totaal	109.628	135.451	1.229.590	1.454.295
Voorraad in Entrepot	210.850	212.850	—	—
„ in Raffinader.	48.450	51.550	—	—
Opbrengst „	88.602	77.253	708.425	714.241
Tot. binn. Consumptie	135.231	131.565	1.119.989	1.208.121
Totale Export	13.150	1.993	52.822	37.650
Voorr. op 31 Aug. 1923	336.500	in 1922..	291.950	
„ „ 30 Sept. 1923	259.300	in 1922..	264.400	

De totale import in Engeland vanaf 1 Januari 1923 t/m. September is als onderstaand:

	1923	1922
	Tons	Tons
Geraffineerd Continent.....	140.708	50.349
„ Java	10.114	7.959
„ Ver. Staten v. N. Am. ..	98.495	253.570
„ Canada	28.741	70.549
„ Overige landen	14.306	9.904
Totaal Geraffineerd	290.367	392.332
Ruw Europa	10.411	159
„ Java	223.509	50.612
„ Suriname	2.431	2.401
„ Cuba	250.331	626.509
„ Peru	68.419	63.594
„ Brazilië	77.543	63.439
„ Mauritius	131.300	107.666
„ Britsch-Indië	22.310	1.548
„ West-Indië & Demerara ..	84.596	90.631
„ Overige landen	68.374	55.040
Totaal Ruw	939.228	1.061.961
Totaal Geraffineerd & Ruw.	1.229.591	1.454.295

De zichtbare voorraden zijn volgens C. Czarnikow, London :

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Aug. '23	424.900	147.900	178.800
Tsjechoslowakije 1 Sept. '23 ..	31.000	15.600	71.000
Frankrijk 1 Sept. '23	75.000	86.000	34.800
Nederland 1 Sept. '23	16.600	52.700	14.900
België 1 Sept. '23	26.000	23.300	12.000
Engeland 1 Sept. '23	336.500	291.900	297.000
Totaal in Europa.....	910.000	617.400	608.500
Ver. Stat. (Atl. hav.) 6 Oct. '23	106.000	74.500	97.800
Cuba 6 Oct. '23	241.800	316.500	1.183.500
Totaal ..	1.257.800	1.008.400	1.889.800

Op Java was de markt vooral voor suiker uit de oogst van dit jaar zeer vast gestemd. Superieur werd verkocht tot f 16,25/16,37½ en No. 16 en hooger f 15,75/16,—. Ook in oogst 1924 kwamen verdere afdoeningen tot laagstgenoemde prijzen tot stand, waardoor de totale verkoopen door de Trust van oogst 1924 op pl.m. 12.000.000 picols gebracht werden, hetgeen ongeveer de helft van de productie der bij de Trust aangesloten fabrieken is. De afschepingen van Java gedurende de maand September bedroegen totaal 198.410 tons, tegen 235.206 tons verleden jaar op datzelfde tijdstip.

Hier te lande verkeerde de markt in eene kalme,

eveneens prijshoudende stemming. In het begin der week waren de prijzen voor October, December en Mei-levering resp. ca. f 29,25; f 26,62½ en f 26,25. Aan het slot liepen prijzen eenigszins op en sloten de verschillende termijnen op onder volgende prijzen: October f 30,—; December f 26,87½ en Mei f 26,75. De omzet op de termijnmarkt bedroeg gedurende de afgelopen week 3.200 tons. Tevens werden er nog eenige spoedig verwachte stoomende partijen Javasuiiker tot volle prijzen verhandeld.

NOTEERINGEN.

Data	Amster- dam per Oct./ Dec.	Londen			New York 96 p Ct. Centri- fugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Oct./Dec.	Amer. Gra- nulated c.f.f. Oct./Dec.	
11 Oct. '23	f 27 15/16	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
4 „ '23	„ 28 9/16	60/9	25/-	—	7,66
11 Oct. '22	„ 21 13/16	56/-	19/-	32/- nom.	7,85
11 Oct. '21	„ 22	56/6	19/3	22/-	5,28
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	4,23
					3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	10 Oct. 1923	4 Oct. 1923	27 Sept. 1923	10 Oct. 1922	10 Oct. 1921
New York voor Middling ...	28,80 c	29,20 c	29,45 c	21,65 c	19,80 c
New Orleans voor Middling	27,75 c	28,50 c	28,25 c	21,13 c	19,— c
Liverpool voor Fy Middling	16,36 d	16,99 d	16,95 d	12,89 d	14,55 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '23 tot 11 Oct. '23	Ooreenkomstige perioden	
		1922	1921
Ontvangsten Gulf-Havens.	1.757	1.424	1.546
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	363	289	222
„ „ 't Vasteland.	738	575	968
„ „ Japan	—	—	—

Voorraden.

(In duizendtallen balen. *)

	5 Oct. '23	Ooreenkomstig tijdstip	
		1922	1921
Amerik. havens	492	726	1.512
Binnenland	666	888	1.206
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	62	267	491

*) Bericht dd. 12 Oct. '23 niet ontvangen.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 10 October 1923.

Prijzen van Amerikaansche katoen werden gedurende het laatste gedeelte van de vorige week weer vaster, doch zijn sedert gedaald en nu ongeveer op het niveau van verleden Woensdag. Er wordt slechts weinig verkocht in verband met het feit, dat de handel over het algemeen groote inkoop niet rechtvaardigt. Prijzen van Egyptische katoen hebben weinig gefluctueerd. De oogst staat er goed voor.

Prijzen van Amerikaansche garens zijn ongeveer een halve penny per pond lager. De vraag naar cops en boomen, zoowel in de lagere als in de medio-nummers, wordt langzamerhand wat beter. Spinners hebben echter moeite hun garens te verkoopen, zonder er tegelijkertijd meer op te verliezen. 40er mule voor Indië, evenals 44er en 60er mule voor de verf, worden goed gevraagd, doch de bidingen zijn over het algemeen zoo laag, dat slechts kleinere orders afgesloten worden. In getwijnde garens wordt voor het binnenland wat meer gedaan; voor het buitenland zoo goed als niets. In Egyptische garens gaat weinig om, terwijl prijzen aan het aftakelen zijn. Voor 60er of 62er ketting en 80er inslag is nog de meeste belangstelling, doch ook hier weer gebrek aan orders. Medio-garens, in de nummers van 70er—100er, worden wel gevraagd, doch de geoffreerde prijzen zijn meestal te laag, zoodat men niet tot zaken komt. Voor garens voor de naaigarenfabrieken bestaat nog steeds weinig belangstelling.

In tegenstelling met de weinige zaken in manufacturen, die de vorige week gedaan zijn, is er gedurende de laatste dagen weer aardig vraag geweest. De geboden prijzen waren in de meeste gevallen echter te laag en over het algemeen is de positie van fabrikanten niet verbeterd. Hierop zijn natuurlijk uitzonderingen: fabrikanten van speciale artikelen, zoowel als van stapelgoederen, hebben in sommige gevallen wel wat orders kunnen boeken, maar dit zegt nog niets met betrekking tot den handel in het algemeen. Naar het Continent en Zuid-Amerika kan het meeste gedaan worden, hoewel er in verband met den koers neiging bestaat, aan het Continent de voorkeur te geven.

	3 Oct. 10 Oct.	Oost. koersen.	2 Oct. 9 Oct.
Liverpoolnoteeringen.		T.T. op Indië	1/4 ^{3/4} 1/4 ^{5/8}
F.G.F. Sakellarides	18,50 18,20	T.T. op Hongkong	2/3 ^{1/8} 2/3 ^{1/8}
G.F. No. 1 Oomra	9,80 9,55	T.T. op Shanghai	3/1 ^{1/4} 3/1 ^{1/4}

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijddendijk.)
Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
13 Oct. 1923	636.000	21.525	824.000	24.500	5 ^{5/32}
6 „ 1923	598.000	21.100	890.000	24.000	5 ^{3/16}
29 Sept. 1923	693.000	20.225	937.000	23.000	5 ^{15/64}
13 Oct. 1922	1.706.000	16.675	2.333.000	23.200	6 ^{11/32}

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
13 Oct. 1923....	71.000	1.238.000	177.000	2.858.000
13 Oct. 1922....	72.000	1.038.000	143.000	2.073.000

THEE

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 20 September 1923.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

5485,	336/2,	20/4,	kn. Java thee
422,			„ voor Hand. reken.
	935/2,	500/16	„ China thee
400,	175/2,		„ ex voorg. veil.

Totaal.. 6307, 1446/2, 20/4, 500/16 kn. thee.

21 September 1922:

8926,	272/2,	25/4	kn. Java thee
3720,			„ Sumatra thee
1407,	48/2,		„ ex voorg. veiling

Totaal.. 14053, 320/2, 25/4 kn. thee.

Aanbod 1 Januari jl. tot heden:

	1922	1921
Java thee	113324 kn.	113482 kn.
Sumatra thee	42427 „	29026 „
Voor hand. rek.	5208 „	4480 „

Totaal..... 160959 kn. 146988 kn. 218584 kn.

Gem. per veiling.. 13413 „ 12249 „ 18215 „

Tot. aanb. China thee. 16381/2 „ 100/2 „

Bij een levendig en vlug verloop werd het geheele aanbod van Java thee in hoofdveiling verkocht, van de Java-theeën ex voorgaande veiling vond slechts het nummer 1929—19 kn. Dust geen koper.

Bedongen de Oranje Pecco's in het begin 3 à 4 cts. meer, midden tot eind veiling werd van 7 tot 16 cts. boven taxatie betaald.

Pecco's, Pecco Souchon's en Souchon's volgden geheel het verloop van de Oranje Pecco's, de prijsverschillen met voorgaande veiling waren minder groot en liepen uiteen van 1 à 2 cts. tot 6 à 9 cts.

Het verloop van de Gebroken Pecco en Gebroken Oranje Pecco was vrijwel gelijk aan dat van de Pecco, enz.

Voor Gebroken thee, Fannings en Dust was slechts geringe vraag en behoudens een enkel nummer werden deze theeën tot circa taxatie verkocht.

Over het geheel genomen kwamen kwaliteitsverschillen iets beter in prijs tot uiting dan in voorgaande veiling.

Ook voor de aangeboden 935/2 en 500/16 kn. N/S. was meer attentie.

In volgende veiling Donderdag 11 October a.s. zal worden aangeboden circa 15.000 kn. Java en Sumatra thee en eenige partijen N/S. China-thee.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)
Kapokstatistiek op 30 September 1923.

Importeurs:	Voorr. Aanv. Verk. Voorr.		Voorr. op	
	1 Jan. 1923	tot 30 Sept.		tot 30 Sept.
H. G. Th. Crone.....	—	3270	3270	—
Edgar & Co.....	—	728	728	—
Van Eeghen & Co.....	—	1964	1964	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel				
Mij. Soerabaja.....	273	1396	1669	—
Van Heekeren & Co.....	—	659	659	—
Hoving & Beer.....	72	210	282	—
Int. Hand. & Crediet Mij.	—	1248	1248	—
Koning, Teves & Co.....	—	842	842	—
Landb. Mij. „Geboegan”... Maintz Producten Handel.	16	143	159	—
Mirandolle, Voüte & Co... W. Tengbergen & Co.....	314	4979	5256	37
Weise & Co.....	—	290	290	—
Zweedsche Oost-Ind. Cie.. Order.....	444	3390	2993	841
	—	529	529	—
	82	6887	6960	—
	1201	26782	27105	878

RUBBER.

De markt bleef afgelopen week zeer flauw gestemd en prijzen bleven over het algemeen op hetzelfde niveau. Een kleine verbetering aan het slot was slechts van korten duur en de slotnoteeringen zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe	October ..	76 ^{1/2} ct.	80 ct.
„ „	Nov./Dec.	78 „	81 „
„ „	Jan./Maart	80 „	82 ^{1/2} „
Smoked Sheets	October..	81 „	81 „
„ „	Nov./Dec.	79 „	80 ^{1/2} „
„ „	Jan./Maart	81 „	83 ^{1/2} „

16 October 1923.

COPRA.

De markt was deze week flauwer gestemd, doch er was tegen het slot plotseling weinig aanbod, en meer belangstelling van de zijde der fabrikanten.

De noteeringen zijn:

Ned. Ind. f.m.s. dichtbij stoomend	f 33,—
„ „ „ September aflading	„ 32,62 ^{1/2}
„ „ „ October	„ 31,62 ^{1/2}
„ „ „ November	„ 31,25
„ „ „ December	„ 31,—

15 Oct. 1923.

STEENKOLEN.

De verwachting, uitgesproken in ons laatste veertiendaagsche overzicht, is tot dusver niet beschaamd geworden. De prijzen op alle kolenmarkten zijn langzaam aan gestegen en de meeste mijnen, met uitzondering van die in Cardiff, schijnen dermate van orders voorzien te zijn, dat ze zich kunnen permitteeren op hogere cijfers aan te houden.

In de afgelopen berichtsperiode zijn ook Westfaalsche kolen in grootere mate dan tot dusver op de Hollandsche markt gesignaleerd. Of ze van nu af duurzaam zullen kunnen worden aangevoerd, is een vraag, die niemand kan beantwoorden. Intusschen staat wel vast, dat deze omstandigheid haar invloed op den duur zal doen gevoelen en de meerderheid van de groote verbruikers staat op het standpunt, dat in een nabije toekomst de kolenprijzen naar beneden zullen gaan. De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 16,—
Durham Ongezeefde	„ 16,50
Cardiff Ongezeefde	„ 17,—
Schotsche Gezeefde	„ 15,25
Yorkshire Gewassen Doubles	„ 18,—
Gietskokes	„ 32,50

Alles per ton van 1000 KG., franco Rotterdam/Amsterdam.

Markt vast.

16 October 1923.

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
8-13 Oct. 1923	—	14/3	2,15	—	22/5	22/5
1-6 " 1923	—	14/10	2,15	—	22/8	22/8
9-14 Oct. 1922	—	—	11 c	2/10	26/-	25/-
10-15 Oct. 1921	—	—	4/-	4/-	20/-	20/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
8-13 Oct. '23	6/-	9/3	9/-	14/2	5/-	6/6
1-6 " '23	6/5	9/3	9/3	13/6	5/-	6/6
9-14 Oct. '22	7/8	12/-	13/6	15/3	5/5	8/-
10-15 Oct. '21	8/3	12/9	13/-	20/-	6/3	8/7½
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
8-13 October 1923..	24/1½	28/9	35/-	27/9
1-6 " 1923..	25/-	32/6	35/-	30/-
9-14 October 1922..	22/6	25/-	30/-	31/3
10 15 October 1921..	27/6	—	—	40/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100lbs.

INKLARINGEN.

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	September 1923		September 1922	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. Havens	4	18.587	1	913
Groot-Brittannië	32	270.397	31	249.513
Rusl.-Oostz.hav.	—	—	2	3.701
Finland	2	2.238	—	—
België	7	12.877	1	1.026
Oostenr.-Hong., Griekenland..	—	—	2	3.185
Levant 1)	38	18.251	5	2.779
Totaal....	83	322.350	42	261.117

Nationaliteit.	September 1923		September 1922	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Nederlandsche..	59	283.138	31	246.701
Britsche	5	27.911	4	6.556
Duitsche	10	6.605	3	3.061
Belgische	9	4.696	2	991
Zweedsche	—	—	2	3.808
Totaal	83	322.350	42	261.117

1) Sleepbooten.

(Barënd Stokoper & Co.)

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst.	September 1923		September 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	2	1.404	—	—
Groot-Brittannië	4	682	—	—
Duitschland....	2	1.707	—	—
Danzig	1	1.127	—	—
Frankrijk	3	1.400	—	—
Totaal....	12	6.320	—	—
Nationaliteit				
Nederlandsche..	4	2.161	—	—
Britsche	5	891	—	—
Duitsche	2	2.625	—	—
Belgische	1	643	—	—
Totaal....	12	6.320	—	—

(Gerard Mauritz.)

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Augustus 1923		Augustus 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	11	3.891	10	10.447
Groot-Brittannië	123	86.139	109	68.372
Duitschland....	33	64.157	46	54.943
Noorwegen	4	2.791	5	4.222
Zweden	30	15.728	42	21.803
Denemarken....	4	2.452	4	1.216
Rusl.-Oostz.hav.	8	11.924	3	3.820
Finland	25	19.976	52	28.960
België	2	4.462	5	6.289
Frankrijk	4	3.111	4	2.190
Spanje	2	2.764	5	4.409
Portugal	6	5.149	3	2.129
Italië	2	2.038	—	—
Levant	2	1.371	4	4.086
Roemenië, Bulg.	3	3.451	1	2.574
And. Midd. Zeeh.	—	—	4	3.479
Senegal, Dakar	—	—	1	967
Ov. Westk. Afrika	2	4.361	1	1.103
Oostkust Afrika.	—	—	1	2.748
Ned. Oost-Indië.	8	32.075	9	36.600
And. Aziat. hav.	3	13.058	—	—
Vereen. Staten..	5	18.739	1	4.165
Midden-Amerika	—	—	1	4.405
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	5	8.414	4	8.189
Brazilië	—	—	1	1.006
Argent., Urug...	2	11.140	4	22.782
Chili	1	4.374	1	1.989
Totaal	285	321.565	321	302.893

Periode 1 Jan.—
31 Augustus.. 2.102 2.406.352 1.956 2.114.814

Nationaliteit

Nationaliteit	September 1923		September 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Nederlandsche..	132	187.451	118	168.219
Britsche	64	52.418	64	50.682
Duitsche	59	42.907	98	45.387
Noorsche	9	7.104	10	6.235
Belgische	1	1.581	—	—
Fransche	1	1.726	2	1.940
Zweedsche	13	8.551	17	8.297
Deensche	—	—	8	8.296
Vereen. Staten..	3	12.153	3	13.065
Andere	3	7.674	1	772
Totaal	285	321.565	321	302.893

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DELFIJL.

Landen van herkomst	September 1923		September 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	1	60	1	2.229
Groot-Brittannië	6	5.727	3	1.441
Duitschland....	10	1.445	6	605
Zweden	10	1.815	13	2.341
Danzig	2	700	—	—
Rusland-Oostz.h.	5	3.415	1	266
Finland	6	1.485	5	1.472
België	1	325	—	—
Frankrijk	—	—	1	3.681
Rusl.-Witte Zee.	—	—	1	1.236
Totaal	41	14.972	31	13.271
Nationaliteit				
Nederlandsche..	17	7.447	12	5.368
Britsche	—	—	2	455
Duitsche	23	7.200	14	3.175
Noorsche	1	325	—	—
Fransche	—	—	1	3.681
Zweedsche	—	—	2	592
Totaal	41	14.972	31	13.271

(A. van Dijk.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM · ROTTERDAM · 's-GRAVENHAGE · DORDRECHT · UTRECHT · ZAANDAM

Maandstaat op 30 September 1923

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	1.683.000,—
Deelneming in de firma's: B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen; B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede; LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort	"	6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord	f	1.550.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.086.342,58 waarvoor in geld gestort	"	7.379.142,58
waarvoor effecten gedeponoord	"	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	28.799.250,—
	"	36.056.450,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	20.891.149,46
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	"	46.598.575,60
Saldo's bij Bankiers: beschikbaar voor eigen gebruik	f	2.933.089,41
voor rekening van derden	"	8.273.648,58
	"	11.206.737,99
Prolongatiën gegeven	"	12.803.415,—
Eigen Effecten en Syndicaten	"	10.811.173,46
Credietvereniging	f	63.337.300,92
Af: loopende Promessen	"	9.560.000,—
	"	53.777.300,92
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 52.102.718,08 Af: loopende Promessen	"	1.320.000,—
	"	50.782.718,08
Voorschotten op Consignatiën	"	2.665.210,17
Gebouwen	"	4.565.788,07
Totaal	f	265.655.661,33

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—
Reservefonds	"	8.388.581,85
Buitengewone Reserve	"	1.700.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.589.577,50
Reserve Credietvereniging	"	2.593.606,20
	f	53.771.765,55
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B: Effecten	f	1.675.900,—
Contanten	"	7.100,—
in Leen-Depot Effecten	"	34.380.550,—
" Contanten	"	1.815.700,—
	"	36.056.450,—
Totaal Effecten	"	1.822.800,—
Totaal Contanten	"	1.896.092,85
Zieken- en Pensioenfonds	"	43.832.360,80
Deposito's	"	3.413.300,—
Prolongatie-Deposito's	"	2.351.047,32
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen	"	84.104.533,93
Saldi Rekeningen Courant	f	8.273.648,58
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	3.283.122,16
" " " Credietvereniging	"	95.661.304,67
De Nederlandsche Bank	"	1.569.592,16
Te betalen Wissels	"	23.156.202,79
Diverse Rekeningen	"	2.124.745,13
Totaal	f	265.655.661,33